

ధర్మము

విచారణ

విజయ విక్రములు

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కౌశిక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాదే

గురు గౌరీమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠప్రభాకర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు తైలీంగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు హాయి బాలా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమహార్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్చుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020050016232

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or](#)
[Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none"> Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none"> INSA	<ul style="list-style-type: none"> Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	<ul style="list-style-type: none"> Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Author's Last Name																														
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Year																														
1850-1900					1901-1910					1911-1920					1921-1930					1931-1940					1941-1950					1951-
Subject																														
Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...																						
Language																														
Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu																						

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

విజయ-విక్రములు

రచయిత :

మానెం లింగరాజు

ప్రకాశకుడు :

రాష్ట్రేతరాంధ్రజ్యోతి సాహితీ సమితి,

టిటా ఘర్.

విజయ - విక్రములు

మొదటి ప్రకరణము.

కా పుత్రుల్ నేర్పిన నేరకున్న జనకుల్ వీషింతు రెల్లప్పుడున్
మిత్రత్వంబున బుద్ధిపెప్పి దురితోన్నేషంబు వారింతురే
శత్రుత్వంబు దలంప రిట్టియెడ నా సౌజన్యరత్నాకరుం
బుత్రున్ లోక పవిత్రు దండ్రి మిగులం బాధింప నెట్లోరెన్నో.
(భాగవతము)

ఎవ్వరు పురాకృత ఫల మనుభవించవలసి యుందురో
వారు నీటియందు జొచ్చినను, మేయివర్వత మెక్కినను, రణ
రంగమున నైరిపీయల గెలిచినను, ప్రభుసేవ జేసినను, సమస్త
కళల నేరింగినను కర్మనశం బగుటవలన రాబోవునది యైతీరును.
ఇంతియే గాక పౌరాణికంగా నేమి, చారిత్రాత్మకంగా నేమి
మానవుడు చేయజాలని ఘనకార్య మెద్దియును లేదని నిర్ధారణ
చేసుకున్నప్పటికీ మానవుడు అసంపూర్ణుడనియూ, అతడింకొక
అద్భుత శక్తి సంచితుడగు పురుషశ్రేష్ఠుని అదీనమం దుండవలె
ననియూ, అతడే మానవజాతి పుట్టుకకునూ, మనుగడకునూ,
గిట్టుటకునూ కారణభూతుడనియునూ, భయపడవలసి గాని,
లొంగియుండవలసి గాని, సమర్పణ కాగలుగవచ్చునప్పుడు
గాని అయ్యది ఆ ఏకైకనారాయణుడగు భగవంతుని మ్రోలనే
గాని, లేక అతని వ్రుపదేశముల సమక్షముననే గాని గాహ్య
ప్రపంచ దుష్టశక్తుల సమక్షమున కాదని ఋజువగుచునే వచ్చు

చున్నది. అట్లుగాక అధికార సమన్వితుడు, అహంకారుడు అగు మానవుడు బలాత్కారమున ఘోటిమానవుల హక్కులను లేక గౌరవ మర్వాదల సమర్పింప జేసుకొని విజయుడనైతినని గాని, అధికుడనైతినని గాని తలంచిననూ అది తాత్కాలిక విజయమే యనియూ, తనను తలదన్నన శక్తికి నేడుగాకపోతే రేపు లేక ఏనో యొకనాడు తన స్వస్వము సమర్పణ జేయవలసి యుండుననియూ, యితరులను తనకు ఉపకరణముగా జేసుకొనువారు తా మితరుల కుపకరణముగా నుండవలసి యుండుననియూ, సృష్టియందలి జీవుల హంసించుట సృష్టిని సరిమే శ్వసునకునూ కళంక మాపాదించుటే యనియు, అట్టి దుర్మార్గపు పనికి బడిగట్టుకొని పుట్టగతులు లేకుండా పోవుట అనర్థదాయక మనియూ జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలసియే యుండును. ఈ సిద్ధాంతాన్నే చరిత్రకారులు పరిపరివిధముల పలు గ్రంథముల ద్వారా బోధించిరి. యీ విజయ విక్రముల గాధయు తద్వియషయ ప్రస్తావననే మరింత సమర్థించుచున్నది. ఇందుకు కథాక్రమం బెట్టదన :

మఃపురమును న్యాయసింహుడనే రాజు పరిపాలించుచుండెను. అతనికి అంగారకపురమునేలు అర్జునసింహుని కుమారుడై ప్రభావతితో వివాహము జరిగెను. అతడు న్యాయమూర్త్యమున ప్రజాపాలనము చేయుచు న్యాయసింహుడనే పేరును సార్థక పరిచుకొనెను. అతడు ధార్మికుండును, నీతిమంతుడును, వినయశీలుండును, బుద్ధికుశలుండును యగుటచే తన రాజ్యమందలి

మొదటి ప్రకరణము

జనుల నందరినీ బిడ్డలవలె జూచుకొనుచు వారికి గల జమీనులకు దగిన కప్పంబుల గట్టించుకొనుచు, పేదలైనవారి కుటుంబములకు దగిన వృత్తుల్లేర్పించుచు, దేవబ్రాహ్మణ భక్తిగలిగి నిష్టలప్రదేశములందు గొప్పది, చేరువులు ద్రవ్యింపదు రామ రాజ్యంబువోలె పాలించుచుండును. అతనికి బుద్ధిమంతుడు అను మంత్రి గలడు. అతడును రాజున కెట్టిముప్పు వాటిల్లనీయకుండా కంటికి రెప్పవలె రాజునూ రాజ్యమునూ గాపాడుచూ యథాయుక్తముగా మెలంగుచు, ఇంద్రునిచెంత బృహస్పతియుంబోలె సకల రాజ్యభారమును నహించి యుండెను. రాజు మంత్రి నెన్నఁడును ఎడిగాయక వాని యాలోచనానుసారముగా రాజ్యమును యేర్పచుండెను. రాజుభ్రాతృ ప్రభావతి పేదలపాలిట పెన్నిధియై, ఆశ్రీశులకు కల్పలతయై పరిచారికలకు తల్లియై రాజగృహమునకు లక్ష్మియై యుండెను. యింకాయే గాక పాతి వ్రత్యంబున రెండవ యుంధతి యని కొనియాడబడుచు భర్త కనుకూలవతియై, సర్వ శుభలక్షణంబుల కాటపట్టై మెలంగుచుండెను. స్త్రీమూర్తి పసిచేయునెడల దానివలెను, ఆలోచన చెప్పునెడల మంత్రివలెను, సరసాన్నము బెట్టునెడల తల్లివలెను, ఓర్పున భూమివలెను, శయనంబున రింభవలెను యుండవలెనను ప్రమాణ మామెయందే చూడవలెను.

ఇట్లా దంపతు లిరువురును ప్రజలను తల్లిదండ్రులవలె బోషింపుచు వైభవ సంపన్నులై సంసారసుఖ మనుభవిం

చుండ కోంతకాలమునకు రాణీప్రభావతీదేవి గర్భవతి అయ్యెను. ఉచిత రీతిని తొమ్మిదిమాసములు గడచిత తర్వాత ఒక శుభ ముహూర్తమున ప్రప్రథమంగా పుత్రుడు జన్మించెను. మరియు అద్భుత తేజంబునం బ్రకాశింపుచు నెల్లరకు నానందము గలుగ జేసెను. రాజు తనకు ప్రథమంగా పుత్రుడు జన్మించుటను విని పరమానంద భరితుడై సద్రాష్ట్రాహుల రావించి జాతకమును వ్రాయించి జనన లగ్నంబును బట్టి వానికి విజయుడని నామ కరణము చేయించెను. నామకరణ మహోత్సవమునాడు రాజు బీదసాదలకు దాన ధర్మములు చేయించెను.

మరికొన్నాళ్లైన తర్వాత రాణీ ప్రభావతీ మళ్ళీ గర్భ వతి యైనది. క్రమంగా నవమాసములూ మోసి మంచి నక్ష త్రమున సుఖ ప్రసవమై తిరిగి కుమారునే కన్నది. రాజు యీసారికూడా మిక్కిలి ఆనందించి జ్యోతిష్కులను రప్పించి జాతక కర్మాది క్రియలు నిర్వర్తింప జేయించి పండితుల యిష్ట ప్రకారం విజయుని తమ్మునికి విక్రముడని నామకరణము చేయించెను. రాజు విజయ, విక్రముల పేర్లూ, మరియు వారి బాల్య క్రీడలూ జూచి మిక్కుటమగు ఆనందములో మునిగి తేలుతూ మునుపటికంటె నెక్కుడుగా దానధర్మములు జేయించుచు వేల కోలది ధనమును పంచిపెట్టెను. ఆ బాలు రిరువురును శుక్లపక్ష చంద్రుని పగిది దినదిన ప్రవర్ధమాను లగుచు ముద్దులొలుకు మాటలచేతను, నేత్రానంద మొనరించు జూపులచేతను ఎదుటి వారి హృదయము లాకర్షింపుచుండిరి.

బాల్యంబున వారి మాటలును, జూపులును, నాటలును ఎట్టి విరక్తులకైనను రక్తిని కట్టింపక మాననటు లుండెను. సాముద్రిక శాస్త్రలక్ష్మితులై సర్వావయవసుందరులై యద్భుత తేజఃపరిపూర్ణులగు నాబాలు రిరువురును త్రిభువనవర్ణనీయ సౌందర్యంబున దనరి నొక కొంగ్రొత్త యందమును సంపాదించ నొప్పుచున్నట్లు దినదినాభివృద్ధి గాంచుచుండిరి. ఈ సల్లక్షణ కార తేజోవిశేషంబులం దులదూగు పసిపిల్లలం జూచి రాజ మిక్కిలి సంతసించుచు వారికై దవ యేడు వచ్చినది మొదలు లోకవిషయంబుల నేమియుం జూడనీయక విద్యామందిరమొకటి కట్టించి యందు వారిని ప్రవేశపెట్టి పలువుర నుపాధ్యాయులను నియమించి కేవలము విద్యాప్రసక్తి యేగాని యితర విషయము లేమియు జెప్పనలదని వారికి బోధించి విద్య నేర్పింపదొడంగెను.

సూర్యదర్శనముననే కమలములు వికసించునట్లు గురు వులనద్దనుండి ఒకసారి బోధింపబడినంతనే యాయావిషయముల నాబాలురు గ్రహించుచుండిరి. యిట్లాయిరువురును ప్రతి దినము విడువక క్రమంబున గావ్యనాటకాది గ్రంథములు, తర్క వ్యాకరణాదిశాస్త్రంబులుం జదువుటయే కాక సంగీతకళయం దెక్కుడు ప్రావీణ్యత గడించి పండ్రెండేండ్లగుసరికి సమస్తవిద్య లను గ్రహించి నఖండపాండిత్యమును సంపాదించి యసమాన ప్రజ్ఞాధురంధరులైరి. ఉపాధ్యాయులును రాజకుమారుల విద్యా గ్రహణసామర్థ్యమునకు, బుద్ధికుశలతకు, నేర్పరితనమునకు మిక్కిలి ఆశ్చర్యపడుచుండిరి. బాలు రిరువురును ప్రజ్ఞాగుణరూ

పములచే నెల్లరకు నద్భుతము గలుగజేయుచుండిరి. పదియారేడుల ప్రాయము వచ్చునరకు అశ్వముల నెక్కుచు, గజముల నారోపించుచు సమస్తకీడా నైదుగ్యముగలిగి, ధనుర్విద్యల యందును, చిత్రలేఖనమునందును యసమానపాండిత్యమును సంపాదించిరి. ఈ రాజకుమారులం జూచి రూపమును మెచ్చువారు సహదేవునితోను, నశ్వయానపాటవము జూచువారు సకులునితోను, ఆయుధసాధనము విమర్శించువారు అర్జునునితోను, మల్లసంగరనైపుణ్యము జూచువారు భీమునితోను, నిరుపమవిద్యాకౌశల్యము గనువారు ధర్మజునితోను సమానముగా బోల్చుచుండిరి. రాజు - రాణీ తమ యిద్దరి బిడ్డలను జూచుకొని మురిసిపోవుచు కాలము గడుపుచుండిరి. మనుష్యలోకమున సుఖంబు విషయము లిట్టివియేగదా! ధనప్రాప్తి, ఆరోగ్యమూ, ప్రియురాలగు భార్య వశ్యులగు పుత్రులు, ధనదాయకమగు విద్య సౌఖ్యప్రదములని పెద్దలు నుడువుదురు గదా! ఇది యిలా వుండగా ఒక శౌరపక్షి (మగది) యీరాజమహల్లోనే ఒక చెట్టుపై నివసిస్తుండేది. దాని కెవ్వరూ స్నేహితులులేరు. శోడుగా ఆడుపక్షి గూడా లేదు. ఆ పక్షి రేయింబవళ్లు ఒక ఆడుపక్షిని సంపాదించుకోవాలన్న కోరికతో ఎన్నోచోట్ల తిరిగింది. ఐనను దాని కే యాడుపక్షి లభించలేదు. తుట్టతుడ కాపక్షి విచారంతో తనలో తానిలా చింతించింది. “యీ పరిసర ప్రాంతాల్లో నాజాతివారెంతమందో యున్న ను నన్నెవరూ వివాహంజేసుకొనుట కిచ్చగించుటలేదు. యితరూ

కారణమేమిటో తెలియకున్నది. 'ఋణానుబంధరూపేణ పతి పత్ని సుతాలయా'యను బుధజనులు వచించుమాట రిత్తది కాదు. నాసహవాసి అని ఎవతె నుడుట నాబ్రహ్మ లిఖించి యుండెనో గదా" యని చింతించుచు యిక యీవూరిలో యుండి ప్రయోజనమేమి గలదు. యింకో వూరికి పోవుటయే మంచిదని తలంచుకొని ఆనాడే ఆవూరును విడిచి సింహాశద్వీప మునకు పోయి అచ్చట శ్యామ అను పక్షిలో స్నేహము జేసు కొంది. కొన్నాళ్ళట్లు ఆ పక్షిలో స్నేహంగా యుండి ఒక పేద గౌరపక్షి కూతురును పెండ్లాడి ఆనందంగా సంసారం గడుపు కుంటూ వుంది. యిలా కొద్ది దినములు సంసారసుఖంలో ఆనందంగా తేలియాడుచుండ ఒకనాడు మగపక్షి తన ప్రాణ సఖిలో "ప్రియురాలా! నేను స్వగ్రామము విడచి చాలాకాల మైంది. తిరిగి అచ్చోటకు పోవాలన్న వాంఛ కలుగుతుంది. నీవుద్దేశమేమి"టని యడుగ నప్పుడా స్త్రీపక్షి "ప్రాణనాథా! మీరీ విషయం నన్నెందుల కడుగుచున్నారు. స్త్రీ ఎల్లప్పుడు భర్త అధీనంలో వుంటూ భర్త ఆజ్ఞను మన్నిస్తూ యుండాలి కదా! ఏస్త్రీ భర్త ఆజ్ఞను తిరస్కరించి ప్రవర్తిస్తుందో అది మరోజన్మలో బాల్యములోనే విధవరా తాతుడని శాస్త్రము బుద్ధోపించుటలేదా?" అని యింకేమేమో ప్రియవచనములు పలికింది. యీమాటలు విన్న మగపక్షి ఆనందంలో కాగ లించుకొని వెంటనే ప్రయాణసన్నాహాలు జరిపి సింహాశద్వీపము విడచి స్వగ్రామమైన మణిపురము చేరుకొని మొదట వున్న

రాజమహల్లోని చెట్టుపై నున్న గూడులో తన భార్యతో కాపురం పెట్టుకొంది. కొన్నాళ్ళనంతరం ఆడుపక్షి యిద్దరు బిడ్డల్ని కన్నది. బిడ్డల్ని కనిన కొలది దినములకే ఆడు పక్షి వున్నట్టుండి హఠాత్తుగా మరణించింది. తల్లి లేని బిడ్డల్ని పోషించుట మహాకష్టమనిపించిందా మగపక్షికి. తానెన్ని యిడుమలు పడి బిడ్డల్ని పెంచుచున్నను, తల్లి లేని కోరత కన్పిస్తూనే వుంది.

ఒకనాటి సాయంకాలము విజయ, విక్రములయొక్క తలిదండ్రులు మహాలులో చల్లగాలికి విహరిస్తూయుండగా మగ శౌర పక్షి యింకో క్రొత్త ఆడు శౌరపక్షితో రావడం రాణి ప్రభావతి చూసింది. రాణి చూస్తుండగానే ఆ మొగపక్షి తన క్రొత్త ఆడుపక్షితో గూడులోనికి ప్రవేశించడమూ, వెంటనే ఆడుపక్షి రెండు పక్షిపిల్లలను క్రిందకు ప్రోసివేయడమూ ఆ రెండు పక్షిపిల్లలు క్రిందపడి ప్రాణాలు గోల్పోవడమూ క్షణం లోనే జరిగాయి. ఈ సంఘటనను చూచిన రాణికి మనస్తైర్యం తప్పి మొదలుసరికిన చెట్టువలె నేల కూలబడింది. మూర్ఛపడి యున్న రాణికి వ్రపచారాలు చేయించగా కొంతసేపటికల్లా స్పృహ వచ్చింది. అప్పుడు రాజుకు కొంత స్థిమితం చిక్కింది. రాజు రాణిని సేదదేరుస్తూ విషయ మడుగగా రాణి యిలా చెప్ప దొడంగినది.

“మహారాజా ! మన యీ మహాలుకు ఎదురుగా వున్న ఆ కనిపించే వటవృక్షంపైని ఒక శౌరపక్షి యున్నది. దాని

తొలిభార్యకు యిద్దరు బిడ్డలుండిరి. తన తొలిభార్య చనిపోయి నందున ఆ మగపక్షి మరొక ఆడుపక్షిని పెండ్లాడి తన గూడు లోనికి తీసుకురాగానే తన సవతిబిడ్డల నిద్దరినీ క్రిందకు పడఁగ్రోసి చంపివేసింద"ని చెబుతూనే ఆ రెండు పక్షిపిల్లల్నీ, చెట్టుపై నున్న గూడును చూపిస్తూ, నేను మరణించిన తర్వాతగూడా మన విజయ, విక్రములకు యిట్టిగతియే పడుతుంది గదా యని దుఃఖముతో మూర్ఛిల్లితి నని చెప్పి ఆయన పాదాలపైబడి భోరున ఏడువసాగెను. రాజు ఆమెను ఓదార్చి లేవనెత్తి ఇట్లు జెప్పెను. "రాణీ! నీవే చనిపోవడం సంభవిస్తే నేను రెండవ వివాహము జేసుకొనను. నేను యిట్టి అవస్థయందు రెండో వివాహము జేసికొని ఏమి సుఖ మనుభవించగలను? దైవాను గ్రహము వలన యిరువురు కుమారు లుండనే యున్నారు. యింకను వారికి వివాహములు జేయవలసి యున్నది. నీవు చని పోవటమే జరిగితే నేను విజయునికి వివాహ మహోత్సవము గావించి రాజ్యభారము వానికే అప్పగించి, అడవికి పోయి తపస్సు జేసుకొందును" అని ధైర్యవచనము లాడెను. రాజు ఎన్ని చెప్పినను రాణీకి విశ్వాసం కలుగలేదు. తుదకు రాజుచే ప్రమాణం చేయించుకొని రాజుతో కలిసి నగరులోనికి ప్రవేశించిందా మహారాణీ ప్రభావతి. కొన్నాళ్లు గడచినంత రాణి ప్రభావతికి తలవని తలంపుగా మరణము సంభవించింది. యీ ఘోరవార్తవిని, రాజు, రాజకుమారులు నగరమునగల ప్రజలు చాలాచాలా దుఃఖించిరి. యిట్లు కొలది దినములు

గడచినంత యిరుగు పొరుగుల రాజులు తమతమ కుమార్తెలను వివాహము గావించుకొనవలసినదని వర్తమానము లంపుచున్నను రాజు నేనిక పెండ్లాడదలచుకోలేదని తిరిగి వర్తమాన మంపుచుండెను.

ఒకనాడు మంత్రి రాజుతో యిట్లనెను. “రాజా! మీరిట్లు వచ్చిన ప్రతీసంబంధమును తిరస్కరించుట పుచితముగాదు. మీరిక పెండ్లిజేసు కొనకున్న మీకుటుంబభార మెవరు వహించెదరు? గృహిణిలేని సంసారమెట్లు గడుస్తుంది? మీపుత్రుల నెవరు పోషింతురు? మీరన్ని విధముల ఆలోచించి పునర్వివాహము చేసుకొనవలసినదని ఎన్నోవిధముల నచ్చజెప్పటయేగాక గట్టిపట్టుబట్టుటచే ఎట్టుకేలకు మంత్రిమాలకు తలయొగ్గవలసే వచ్చింది రాజుకు. రాజు అప్పుడు మంత్రితో ఇట్లనెను. “మంత్రి! నా శరీరసౌఖ్యానికే గాక నాకుటుంబభారమును వహించి నా పుత్రులను సాకుటకైయే నేను పునర్వివాహమాడెదను. మనతో సమానమగు రాచకుటుంబమునుండి మనము రాణిని ఏరుకొని వివాహం జేసుకున్నచో సమాన హోదా ననుసరించి పుత్రుల నిరువురనూ వాత్సల్యో చూడకపోవచ్చు. అట్లుగాక పేదయింటి బిడ్డనే నేను వివాహమాడిన యెడల నిరుపద్రవురాలై ఆమె తన బాధ్యతను దెలుసుకొని ప్రసర్తించును.” అని రాజు నుడువగా మంత్రి ఆనందభరితుడై పెండ్లి ప్రయత్నములలో దిగి తన యాస్థానమందున్న పౌరోహితుల నందరినీ రావించి రాజుకు తగిన అందగత్తెయును, పేదవంశ

సంజాతయును యగు ఓ చక్కని కోమలాంగిని పరీక్షింప నంపించెను.

పౌరోహితులు దేశం నలుమూలలా వెదకి వెదకి ఒక పేదరాలివద్ద రూపవతియను పేరుగల కన్యయుండుట జూచిరి. యీకన్నీయ కడు పేదవంశమున జన్మించి నప్పటికి అందచందాలలో రూపురేఖలలో ఏ రాజకుమార్తెకూ తీసిపోనిది. అతి రూపసౌందర్యరాశియైన యాసుందరిని జూచి పౌరోహితులచ్చెరువొందీ, పుష్పింగీ, వెనువెంటనే యీశుభసందేశాన్ని రాజునకూ మంత్రికీ అందజేసిరి. ఒక సామాన్యాతి సామాన్యమైన యింటిబిడ్డ తనకు రాణీ కాబోవుచున్నదని తెలిసినను రాజు వివారించక పైపెచ్చు ఎంకో సంకోషించి పురోహితులు జూచివచ్చిన కన్యను వినాహమాడుట కెట్టి అభ్యంతరమున్నూ లేదని మంత్రితో అనెను. ఇది విని మంత్రి సంతసించుటయే గాక పురోహితులుకూడా పుష్పింగిరి. మరియు ప్రజలు ఉత్సాహభరితులైరి. మరికొద్ది దినములలోనే ఒక మంచి ముహూర్తమున పేద ముదుసలి కుమార్తె రూపవతితో రాజునకు వివాహము జరిగినది.

రాజు, వివాహమాడిన కొది దినములకే తనరాజ్యాన్నీ, బిడ్డల్నీ, ప్రజల్నీ మరచి క్రొత్తరాణీ రూపవతి ప్రేమకు దాసుడై ఆమె చెప్పినట్లెల్ల నడచుకొనుచుండెను. సౌందర్యము లొలుకు చిరునవ్వులచేతను, వసంత కోయిలవలె ముద్దుల మూటగట్లు మాటలచేతను, మురిపెంపు నడకలతోను, ప్రణయ

పరిణామమునుదెల్పు నేత్రానందపు చూపులతోను, లజ్జచేతను, సొంపగు విలాసముచేతను, భయముచే బెడరిన యాడు హరిణపు చూపుల జూచెడి సుందరాంగు లెట్టివారి నైనా వశపరచు కొందురని పెద్దలు వక్కాణించినట్లు రాణీ రాజును పూర్తిగా వశపరచు కొనెను. సవతిబిడ్డలు విజయ, విక్రములను జూచి నప్పుడెల్ల ప్రోధపూరిత జూపులు బరపుచుండెను. ఎన్నడైనా వదైన తప్పుదొరుకునా, వారిని అడవులకు గెంటించకపోదునాయను ఆలోచనతోనే కాలము గడుపుచుండేది రాణీ రూపవతి. యింతకూ సవతితల్లి సవతితల్లియేకదా ! ముందేమి జరుగునో ఎవరు చెప్పగలరు ? అంతయు దైవస్ఫర్షయయే కదా !

ఒకనాటి సాయంకాలము విజయ, విక్రములు బంతి ఆడుకొనుచుండగా వారి బంతి ఒక్కదెబ్బతో సరాసరిపోయి చావిల్తో స్నానం చేసుకుంటూవున్న రాణీ గుండెకు తగిలింది. అప్పుడేమియు ననలేదు గాని, రాజు వచ్చేవేళకు పూర్వం చిత్రాంగి రాజరాజనరేంద్రుడు వచ్చే సమయంలో సారంగ ధనునిపై కినుకజెంది ఏవిధంగా ఒకటికి రెండు చాడీలు చెప్పి కక్షతీర్చుకోవాలని పడుకుందో ఆవిధంగానే పడుకుంది.

రాజు వచ్చినవెంటనే రాణీవద్దకు వెళ్ళి విచారంతో పండుకొని యున్న రాణీని జూచి యిట్లనెను. “రాణీ ! నీ ఏ రీతిని దుఃఖించుటకు కారణమేమి ? నీతో ఎవ్వరైనా పరిహాసము లాడిరా ? గేలిచేసిరా ? చెప్పము. వారి శిరస్సు తీయించి

తెప్పించెదను. నిన్నెవరైనా దుర్భాష లాడియుంటే వారిని దేశమునుండి గెంటివేయించెదను. త్వరగా చెప్పు” మనగానే, రాణి మెల్లగా లేచి యిట్లనెను. “రాజా! పరిహాసము లాడుటకు గాని, గేలిచేయుటకు గాని, దుర్భాషలాడుటకుగాని యితరులెవ్వరు సాహసించగలరు? అయినను మిమ్ములను ముంచుగా ఒక విషయ మడిగెదను; సమాధానం చెప్పండి. మీరు నన్ను మీ కొరికే పెండ్లాడిరా? లేక మీ కుమారుల కొరకా? నేడు మీ కుమారులు నాయెడ గావించిన అత్యాచారానికి నే నింకనూ గుండె నొప్పిలో బాధపడుచునే యున్నాను. మీరు నిజముగా నన్ను ప్రేమించి పొందదలచి యున్నచో మీరీ క్షణమందే విషయ, విక్రములను చంపి వారల గుండెకాయలను తెప్పించండి. వాటిని నేను తింటేనే గాని నా గుండెలలో గల బాధ నివారణకాజాలదు. నేను చనిపోక తప్పదు;” భామామణుల బలీయమగు వలపునబడి ఏపనియైనను త్వరపడి, అది మంచిదైనను చెడ్డదైనను చేయబూనుకున్నచో దాని నడ్డగింప బ్రహ్మకైనా శక్యము గాదు. ఇక రాజుమాట వేరే చెప్పనేల? రాణి ప్రేమకు దాసుడైయున్న రాజు, రాణి మాటలు విని తనలో తా నిట్లనుకొనెను. ‘ఇంతకాల మీమెలో సుఖముగా కాలము గడుపుచున్న నా మనస్సు యిప్పుడు మీమె మాటలచే కొండకు తగిలిన ప్రవాహమువలె నిరుదేసల పారుచున్నది. ఇందొక్కటి సహజ సౌందర్యరాశి అనదగు భార్యను త్యజించవలె; లేదా- విద్యా గుణశీలురనంబరగు పుత్రుల నిరువురనూ

జంపింపవలెను. అయ్యో! హతవిధి! యిందున నేను చేసిని నిర్ణయించి మనస్సును దృఢపప్పుకొందును? నేయి యని త్రాగుదునా? నూనెయని తలకు పోసుకొందునా? ఏమి దారి? ఎట్లు నిశ్చయింతు, నేమిసేతు' నని పలువిధముల ఆలోచించి తుదకీ విధముగా నిశ్చయమున కొచ్చెను. రాణి బ్రతికియున్నచో చాలామంది బిడ్డలు జన్మించగలరు. సవతితల్లి మాత్రం తల్లిగాదా? తల్లిని శౌరవముగా జూడని కుమారులను వుంచనే కూడదు. పాలనముద్రములో విషముదబ్బించినట్లు మా యీ రాజకుటుంబములో యిట్టి అవిధేయులూ, దుర్మార్గులూ అయిన రాజకుమారులు జన్మించిరి. యౌవనము, ధనము, అధికారము అవివేకము యను ఈ నాలుగును యనర్హకమునకు సహాయ భూతములు. యీ నాలుగును కలిసి ఒకే చోట యున్నచో నింక చెప్పవలసిన దేమున్నది? కాబట్టి వివేకహీనులును, దుర్మార్గులును యైన బిడ్డల నుంచుటకంటె రాణి మాట కంగీకరించి ఆమె చెప్పినట్లుల యాచరించుటయే మంచిది. అని దృఢనిశ్చయమై రాణిని జూచి యిట్లనెను. “ప్రాణప్రియా! మంచిది; నీవు చెప్పినట్లులే విజయ, విక్రములను చంపించి వారి గుండెకాయలను తెప్పించెదను.” అని ముందు వెనుక లాలోచింపకుండా రాజు ఆడుదాని మాటల్లో చిక్కి మూఁపుడై పోయెను.

ఇక విజయ, విక్రముల సంగతి ఏవిధంగా ఉన్నదనగా,-
వీరిలో ఒక మహాత్యం వుంది. అదేమనిన : వారు ప్రత్యేకంగా

నివసించే భవనమునకు కనుచూపుమేరలో ఒక మహావృక్షం వుండేది. రాజకుమారు లిద్దరూ భవన ప్రాసాదంలో నిలబడి, ఆ వటవృక్షాన్నీ దాని పెద్దపెద్ద పూడల్నీ చూస్తూ ఆవృక్షంపై నివసిస్తుండే పక్షులను గాంచుచు ఉదయాస్తమయములు వినోదంగా గడిపేవారు.

ఆ వృక్షంపైకి ప్రతిదినము సాయంకాలము ఎక్కడి నుండో రెండుపక్షులు తూర్పునుండొకటి, పడమటినుండి మరొకటి వచ్చి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పకొని రాత్రంతా కలసి మెలసి యుండి తెల్లవారినే ఎవరిదారిన అవి పోతుండేవి. యిటులుండగా ఒకనాటి సాయంకాలమున ఆ రెండుపక్షులు చెట్టుపైకి రావడం రాజకుమారు లిద్దరూ చూచిరిగాని తిరిగి ఎగిరిపోవడం చూడలేదు. ఆరాత్రి మహా జోరుగా గాలివాన వచ్చింది. ప్రతిరోజు చూస్తున్న ఆ పక్షులు ఎందుచేత ఆనాడు ఆ చెట్టును విడిచినట్లు కనబడలేదన యిద్దరు రాజకుమారులూ ఆశ్చర్యపడి భవనం దిగి, చెట్టు దగ్గరకు వెళ్ళిరి. అచ్చటకు పోయి చూడగా ఆ రెండుపక్షులు చెట్టుక్రింద వచ్చి పడి వున్నాయి. రాజకుమారు లిరువురునూ చాల ముఖించిరి. ఇద్దరన్నదమ్ములు ఆలోచించి వాటికి దహన సంస్కారాది కర్మలు పూర్తిచేద్దా మనే తలంపుకు వచ్చి చెరియొక పక్షిని చేత బట్టుకొనిరి.

ఇంతలో ఆ వృక్షముపైనుండి వీరికి ఏవో కొన్ని మాటలు వినిపించేయి. ఆ మాటలాడుచున్నది ఒక ముసలి

గుడ్లగూబ. అది రాజకుమారులవైపు తిరిగి యిట్లనెను. “రాజకుమారులారా ! యీ రెండుపక్షులు సామాన్యజాతికి చెందినవి కావు సుమా ! వాటి నివాస మెచ్చటనో గాని కొద్దిరోజుల నుండి మాత్రమే ఈ చెట్టుపైని తాత్కాలికముగా నివాసము చేయ మొదలిడినవి. బుద్ధిమంతులకూ, తెలివైనవాళ్ళకూ, దుర్జనులకు, దుర్మార్గులకు ఎటుల స్నేహము కలిసిపోవునో ఆ విధముగానే యీ రెండింటికీ స్నేహం కుదిరినది. ఈ రెండునూ మొదట పలుకరించుకొన్నవి. తర్వాత వాటిపేర్లు ఒకదాని కొకటి చెప్పుకున్నవి. అప్పుడు నాకు తెలిసింది ఒకదానిపేరు ‘ముత్యాలవేణి’ యింకొకదాని పేరు ‘రత్నాల బొమ్మ’ అని. యీ రెండుపేరూ అవి వరినే పెట్టుకొలేదు సుమా ! వాటిలో అంత సామర్థ్యం కూడా వుంది. వాటి కథలను ఒకదాని కొకటి ప్రతిదినమూ చెప్పుకొనుచుండెడివి. ఆ కథ నిన్నటికే పూర్తి అయినది. అందులోని సారాంశము తేలిన దేమన : వాటియొక్క శవ శరీరాలు మీరు చెరివకటి పట్టుకొని యున్నారే ! వాటిని ఏ మనుజులైతే వెండ్రుకలతో సహా కాల్చివేసి భుజింతురో అట్టివారు నవ్వితే రత్నాలు, ఏడిస్తే ముత్యాలు పడగలవని తెలిసింది. అవిచెప్పిన కథ ఎంతవరకు నిజమో చూడాలని నాకు కుతూహలంగా వుంది. మీ రిరువురూ అన్నదమ్ములు గాన ఎవరో ఒకరు ఆ రెండింటినీ ఉపయోగించి మహాత్మ్యమును సంపాదించుకునేదానికంటె వాటిని కాల్చి చెరియొక వంతు సంయుక్తంగా భుజించి ఈ పక్షులు చెప్పుకొని గర్వించే

మాటలలో ఎంత నిజానిజము లున్నవో కనబరచండి” అంది, ముసలి గుడ్లగూబ.

రాజకుమారు లిరువురూ పక్షులభాషను ఎరిగిన వార గుటచేత ఆ గుడ్లగూబ చెప్పినమాటలను వివరంగా గ్రహించుకొని అచ్చోటనే ఆ రెండుపక్షులను కాల్చి చెరిసగంపుచ్చుకొని యిరువురూ పూర్తిగా భుజించి మొట్టమొదట తమ అకూయకత్వానికి తామేనవ్వకున్నారు. నవ్విందే తడవుగా యిరువురి నోటివెంబడి రత్నాలురాలినవి. అయ్యో! యింతటి మహిమ గల పక్షులు చనిపోయినవేయ్య! ఏడ్చారు. వెంటనే కండ్ల వెంబడి అశ్రువులకు బదులు ముత్యాలుపడ్డాయి. ఆ రాజకుమారులిరువురూ గుడ్లగూబ యీ క్షయకృత్యాన్ని పుణ్యంగట్టుకున్నందుకు ఎన్నో అభివందనాలర్పించి యింటికి చేరుకున్నారు.

నాటినుండి వారు నవ్వితే రత్నాలు, ఏడిస్తే ముత్యాలు రాలేవి. యిలాంటి మహాత్మ్యము వారిలో వున్నదని తెలిసి యుండియూ లక్ష్యపెట్టకుండా రాజు స్త్రీ ప్రేమకు దాసుడై తిన్నగా దర్బారునకు వచ్చి తలారివారికి పలపించి విజయవిక్రములను చంపి, వారి గుండెకాయలను పీచుకొని రావలసిందిగా ఆజ్ఞాపించెను. యీ మాటలువిన్న తలారులు ఆశ్చర్యపడిరి. గాని ఏమియు ననజాలకుండిరి. రాజాజ్ఞను ఎవరుదాటగలరు? గాని విజయ, విక్రములు ఎట్టినేరముజేసిరి? ఎందులకీ మరణదండన విధించడమైనది? యని పరిపరివిధముల ఆలోచించసాగిరి. ఐనను రాజాజ్ఞమీరుటవారితరమా? గనుకనే తలా

రులు విజయ విక్రముల కాళ్లుచేతులను బంధించి అడవుల్లోనికి గొనిపోవుచుండ, రాజకుమారులిరువురు తమ దౌర్భాగ్యము నకు చింతించుచూ కన్నీరుకార్చిరి. వారికన్నీటి బిందువులకు బదులు ముత్యాలురాలుచుండ తలారులు వాటినియేరుకుంటూ గమ్యస్థానము చేసుకొనిరి.

ఇంతలోనే వెనుకనుండి ఎవ్వరో గుర్రముపై వచ్చుచున్నట్లు సందడి యయ్యెను. అందులకు తలారులు వెనుకకు దిరిగిచూడగా మంత్రిపుంగవుడగు బుద్ధిమంతుడు వారికి ప్రత్యక్షమయ్యెను. తలారులు మంత్రికి నాష్టాంగము చేసి “రాజకుమారుల యకారణ హత్యకు యీ దౌర్భాగ్యులను భాగధేయులుగా నొనర్చుట పాడియే?” యని అభ్యర్థింప మంత్రియూ తన పుద్గేశమున కనుకూలురుగ తలారులు యుండుటెరింగి ప్రత్యక్షముగా తలారులతో నిట్లనెను. “తలారులారా ! నేను చెప్పినది బాగుగావిసి మీ మీహృదయములతోగూడా ఆలోచించండి. రాజుగారి ఆలోచన ఎల్లకాలము ఒకేలాగుండదు. యీ వేశకోపముతో చంపించివేయుచున్నారు. మరికొన్నాళ్లనంతరము తిరిగి వారిబిడ్డలను అడిగినచో ఎట్లుతెచ్చి యివ్వగలము ? అప్పుడు మనప్రాణాలకే ముప్పు వాటిల్లునేమో ? అందుచేత వీరిని విడచిపెట్టుటయే మంచిదని నా పుద్గేశమునకు తోచుచున్నది. యీ విషయము మనకు తప్ప యితరులకు తెలియకూడదు. అట్లు మీలో నెవ్వరై నా యీ గుట్టును బయలుపరచి రేని నా కరవాలమున సరికివేతును సుమా !” యని బెదిరింప,

తలారులునూ బుద్ధిమంతుడగు మంత్రి చెప్పిన చొప్పున ఒప్పుకొనిరి. అటుతర్వాత మంత్రి తన నెలవున కరిగెను.

తలారులును రాజకుమారులిరువురను ఆ యడవులలోనే విడచిపెట్టి రెండు కుక్కలను చంపి వాటి గుండెలను భద్రపరచి తిరిగినచ్చుచుండ వారిలో ఒకడిట్లనెను. “ఒరే సర్సన్నా ! ఒకవేళరాజు యియ్యవి విజయ విక్రముల గుండెకాయలేనా అని ప్రమాణంచేయిస్తేనో ?” “ఏమవుతుంది, ఒకరినికాపాడేటందుకూ, ప్రాణాన్ని రక్షించేటందుకూ అబద్ధమాడవచ్చునంటారు పెద్దలు; గనుక ప్రమాణం చేసివేద్దాంలే” అన్నాడింకోతలారి వాడు. మరికొంతనడచి నగరం సమీపించినంత, మరియొక తలారివాడిట్లనెను. “యేనాటికై నా ఆ రాజకుమారులు మన రాజుగారి కంటబడితే ఎలాగురా ?” “మేముచంపిపారేశాము. భగవంతుడు వారినిరక్షిస్తే మాదోషమేమిటి” అందామన్నాడింకో తలారివాడు.

“చచ్చినవారు బ్రతుకగలరటరా” అని ప్రశ్నించాడొకడు.

“సారంగధరునిగూడా తలారులు చంపిపారవేశారు. ఆయనమాత్రం బ్రతుకలేదటరా ? అని సమాధానమిచ్చాడు మరొకడు. ఇట్లువారివారికి తోచినరీతుల సంభాషించుకొనుచు రాచనగరును ప్రవేశించి భద్రపరచి యుంచిన గుండెకాయలను రాజునకందించి తమ తమయిండ కరిగిరి. రాణీ రూపవతి

తన పంతం నెగ్గించుకొన్నందుకు ఎంతో ఆనందించింది. నాటి నుండి రాజు - రాణీలు నిశ్చింతగా కాలం వెళ్లబుచ్చు సాగిరి.

ఒకనాడు మహారాజు పుడ్యానవనంలో విహరిస్తూ పుండగా తన మొదటిరాణి ప్రభావతీదేవి ఆడినమాటలు తలంపుకొచ్చాయి. వాటినిన్నీటిని ఒక్కటొక్కటిగా జ్ఞప్తికెచ్చుకొనుచుండ తుడకొకమాట “నేనుచనిపోయినచో విజయ, విక్రములగతి యీ గౌరవక్షి పిల్లలవలెనే జరుగుతుంది కదా!” యన్నట్లు స్ఫురించింది. ఆ నాడామె పలికినవలుకులు అక్షరాల జరిగినై. పరిమితిలేని సందేహములగలిగించి, వినయములేనిదై, మిక్కిలి సాహసముకలదియై, కపటముకలిగి అవిశ్వాసమును బుట్టించి, సకలమాయల సేకరించి, జూపున కమృతమైయుండి హృదయమున విషముకలదియై, పురుషుని బంధనమైనదియగు వనితాయంత్రముయొక్క మోసపు మాటలలోచిక్కి మూర్ఖుడనైపోతినిగదా! యని పరిపరివిధముల దుఃఖింపసాగెను.

రాజునకు నాటినుండి అన్నపానములు రుచింపవయ్యెను. ఎవ్వరువచ్చినను ఏమడిగినను సమాధాన మివ్వకుండెను. రాత్రింబవళ్లు చింతించుచూ, పుత్రశోకముతో దుఃఖించుచూ, యున్నటువంటి రాజునకు కొన్నాళ్లకు దృష్టిమాంద్యము కలిగింది. ఇక ఆ నాడు తలారులచే విడువబడిన విజయ, విక్రముల గతి ఏమయిందో చూడండి.

రెండవ ప్రకరణము.

గీ. తలవని తలంపుగా నెందు గలుగుచుండు
 కుభము లకుభంబు లనునవి చోద్యముగను
 వని కరయంగ గర్త యెవ్వడు లేడు
 నర్వ మీశ్వరాయ త్తమై జరుగుచుండు.

ఎక్కివారికై నను ప్రారబ్ధ మనుభవింపక తప్పదు కదా !
 ప్రాణి శుభాశుభములకు కర్మయే కారణమగుచుండును. కర్మకు
 నశుడుగాని వాడొక్కఁడును లేడు. వారిశ్చంద్రుడు, నలుడు,
 పురూషుడు మొనలుగాగల పుణ్యపురుషులు కష్టములపాలగుట
 విధిలిఖితుముననేకాదా !

తలారులచే విడిచిపెట్టబడిన విజయ విక్రము లిరువు
 రన్నదమ్ములును నిరిగి తిగి ఒకఅడవినిచేరుకొని చీకటి పెడినం
 దిని ఒకచెట్టుక్రింద విశ్రమించిరి. ప్రయాణపు బడలికచే విజ
 యుడు త్వరగా ద్రవోయెను. గాని విక్రమును మాత్రము
 నిద్రింపక మెలుకునగా నుండెను. మీన్న చెట్టుపైని మైనాపక్కి
 దంపతులు వాసముచేయుచున్నవి. అడపక్కి మగపక్కిని ఏదైన
 కథచెప్పమని కోరింది. కథచెప్పడం మాటకేమిగాని నేనొక
 విషయం చెప్పెదను వినుమని మగపక్కి యీ విధంగా చెప్ప
 దొడంగినది. “ఇది మన యిరువురి జీవితాల్లో శుభఘడియైతె
 యున్నది. ఈ సమయమున మన మాంసము తిన్నవారికి త్వర
 లోనే రాజ్యప్రాప్తి గలుగుతుంది. యీ మాటలు

చెట్టుక్రిందను మెలుకువగానున్న విక్రముని చెవిని పడగానే ఒకే బాణముతో, రెండుపక్షులకు తగులునట్లు గురిచూచి కొట్టడం ఆ దెబ్బకు రెండును ఒకేసారి గిజగిజ గింజుకొని నేలకూలడం జరిగింది. విక్రముడు పరుగెత్తుకొని పోయి ఆ రెండింటిని చేత బట్టుకొని యిట్లుతలంచెను. నేను మగపక్షినితిని ముందునేనే రాజునైతే. నాయన్న నావద్ద పరిచారకుడుగా వుండటం భావ్యం కాదు. తానే ముందు రాజై నే నతనిక్రింద పరిచారకునిగా నియమింపబడడం ధర్మమై యుండగలదని తలంచి, వాటిని గుడ్డలో మూటగట్టి తలక్రింద పెట్టుకొని నిద్రపోయెను. వుదయాన్నే విజయుడు ముందుగా మేల్కొని విక్రముని మేల్కొలిపి ప్రయాణం సాగించమనెను. కాని విక్రముడు అన్నో, “అన్నా ! మనము ముందుగా దంతభావనాది కృత్యములు దీర్చుకొని నేను నిన్నటిరేయి వేటాడియుంచిన పక్షులను భుజించి ప్రయాణంసాగించుద” మనెను. మార్గంలో ఎక్కడై నా నిప్పులు లభిస్తే కాల్చుకొని తినవచ్చునని చెప్పగా విక్రముడు పక్షులను కట్టియుంచిన మూటను చంకనిడుకొని విజయునివెంట బయలుదేరెను. దారిలో నొక చోట కట్టెలు కాలుచుండుట జూచి అచ్చోటునకుపోయి ఆ రెండు పక్షులునుకాల్చి సమీపమున యున్న తటాకంలో కాళ్లు, చేతులు, కడుగుకొని విజయుడు మగపక్షిని, విక్రముడు ఆడుపక్షినితిని, తిరిగి ప్రయాణం సాగించునంతలో ఒక సింహము వారియొద్దకువచ్చి

యిట్లంది. రాకుమారులారా ! మీ అదృష్టము బాగుపడేదే గాని దాన్ని మీరే చేతులారా జారవిడుచుకున్నారు. మీరా పక్షులను కాల్చుకుండా పచ్చిమాంసమే తినియుంటే యింత టికో మీ కష్టాలు గట్టెక్కియుండేవి. మీరు వాటిని సమయం దాటించి తినడమేగాకుండా కాల్చుకొని తినడంవల్ల గొప్ప పొరపాటు జరిగింది. చేజిక్కిన యదృష్టాన్ని కాలదన్నిన వారె నరై నా యుందురా ? అని చెప్పి సింహము వెళ్ళిపోయింది. ఎట్టి బుద్ధిమంతులకుగాని బుద్ధిహీనులకుగాని సుఖమో, దుఃఖమో ఏకాలమందేది యనుభవింపవలెనో దాని ననుభవింపక తీరునా ? ప్రాణులకు సుఖదుఃఖములు సహజములే. మా అదృష్ట మేలా గుండో దానిననుభవింపక తప్పనా యని చింతించి అచోచ్చట నుండి బయలుదేరిరి. వారలా పోయి పోయి మిట్టమధ్యాహ్నపు టెండకు తాళలేక, ఆకలిబాధ దహింపుచుండ పిక్రముడు, “నడువ శక్తిహీనుడనైతిని. నీవీ చెట్టెక్కి సమీపమునయేదైనా నగరము కనిపిస్తుందేమో చూడ”మనెను. విజయుడు చెట్టెక్కి పడమరదిక్కుగా నొక నగరముండుట గాంచి, తన తమ్ముని నచోచ్చట కట్టెలు ప్రోగుచేయమని చెప్పితాను ఏవైనా తిను బండారములను తీసుకొని వచ్చుటకై నగరమువైపుకు బయలుదేరెను.

ఆ సమయములో విజయుడు వెళ్ళియున్న హేమపుర మందు స్వయంవరమునకు ఏర్పాట్లు జరిగివున్నాయ్. దేశదేశాలనుండి రాజకుమారులు వచ్చి స్వయంవర మండపమునంద

లంకరించియుండిరి. ఆ మండపములో ఒక ఏనుగు తొండానికి పూలదండను తగిలించియున్నారు. ఆ దండను ఏరాజుకుమారుని మెడనలంకరిస్తుందో వానినే ఆ దేశపు రాకుమార్తె విద్యావతి వివాహ మాడుతుందని నిశ్చయించారు. అచ్చోటునకే విజయుడుకూడా వచ్చి దూరాన నిలుచుండి చూచుచుండెను. ఏనుగు స్వయంవరానికి వచ్చియున్న రాకుమారులందరినీ తప్పించుకపోయి దూరంగా నిలబడియున్న విజయుని మెడ నలంకరించిందా పూలదండనో. విజయుడు నివ్వెరపడి ఏమియుం దోచక చూచుచుండెను. స్వయంవరమునకు వచ్చియున్న రాకుమారులందరూ నిర్ఘాంతపడి యీ ఏనుగుకు పిచ్చెత్త లేదుకదా ! లేకుంటే ఎవడో బిచ్చగాని మెడలో దండను ఎందుకుపడ వేస్తుంది అంటూనే వారిలో ఒక రాకుమారుడు పోయి అతని మెడలోనున్న దండను బైటికి వూడదీసి తిరిగి ఏనుగు తొండానికి తగిలించెను. ఏనుగు సభనంతా మూడిసార్లు ప్రదక్షిణముచేసి తిరిగి విజయుని మెడనే అలంకరింపజేసిందా పూలదండను. యీ దృశ్యాన్నింతా జూస్తున్న రాకుమార్తె విద్యావతి తనలో యిట్లు చింతించింది. ఎట్టి పౌరుషముగాని దైవగతి విపరీతమైనప్పుడు, పెద్దలునుడివిన్నట్లు నాకర్మానికి యీ బిక్షకుడే లిఖించియుండ నోపు. లేకున్న యీ ఏనుగు ఆ పూలదండను అతని మెడలోనే ఎందుకు వేస్తుంది. నేను కష్ట మనుభవించ వలసియుండగా సుఖమెట్లు ప్రాప్తిస్తుంది. అని పరిపరి విధాల తలపోసి తండ్రితో తను ప్రతిజ్ఞానుసారంగా

వానితోనే వివాహం స్థిరపరచవలసిందని చెప్పింది. శోడనే రాజు విజయుని యేనుగుపై నెక్కించుకొని నగరులోనికి తీసుక వచ్చి స్నానంచేయించి దుస్తుల ధరింపజేసి అతని స్థితిగతుల నన్నింటిని వివరంగా అడిగి తెలుసుకొని మరుక్షణమందే ఆ స్వయంవర మండపములో వివాహం జరిపించెను. పిమ్మట స్వయంవరమునకు వచ్చియున్న వారిలో మధుకరుడనే రాజ కుమారుడు కోపముతో లేచి యిట్లనెను. యిచ్చట స్వయం వరము జరుగనేలేదు. రాకుమారులకు అవమానం చేయుటకే యీ స్వయంవరము కృత్రిమంగా రచింపబడ్డది. నేనే నిజమైన రాజకుమారుడనైతినేని నా కిచ్చోటజరిగిన పరాధవమునకు బదులు నాబొందిలో ప్రాణముండగా నేను రాకుమార్తెను అపహరించి తీరెదనని ప్రతిజ్ఞ చేసి తక్కిన రాకుమారులతో బాటు మధుకరుడుకూడా వెళ్ళిపోయెను.

అక్కడ అడవిలో విక్రముడు కట్టెలన్నియు ప్రోగుచేసి తన అన్న విజయునికొరకు సాయంకాలమువరకు చూచి ఎంత సేపటికి తిరిగి రానందున విచారించి అన్నను వెదుకుటకై బయలుదేరెను. ఎక్కడను తనఅన్నజాడ కానక మిక్కిలి చింతా క్రాంతుడై ఒక పూలతోట ప్రక్కను కూర్చుండి చింతించు చుండ ఆతోట అధికారి వారివద్దకు వచ్చి చింతించుటకు కారణమును అడిగెను. అప్పుడా విక్రముడు “బాబూ ! నేటికి నాలుగు దినాలనుండి నిరాహారముగానున్నాను. నేను చింతించు టకు కారణమేమని చెప్పుదును. నేటి మధ్యాహ్నం మా అన్న

నన్ను వంటరిగా విడిచి ఎచ్చటికో పోయియుండెను. నే నతని కొఱకు వెదకి 'వెదకి వేసారితినిగాని అతనిజాడ కాన్పించదయ్యె. అందువలననే విచారించుచుంటి'నని 'తన మనోవేదనను వెల్లడించెను. ఆశోట అధికారి అతనిని మిక్కిలి ఆదరముగా బుజ్జగించి ప్రతిజీవికి సుఖదుఃఖము లీశ్వరాధేచ్ఛములు. ధైర్యమే విచారమడంచుటకు దివ్యోపధము వలె పనిచేయును. గావున ధైర్యమవలంబింప వలయుననిచెప్పి వానిని తన యింటికి గొనిపోయి స్నానం చేయించి భోజనము పెట్టించి తనవద్ద శోట మాలిగా కుదుర్చుకొనెను. నాటినుండి విక్రముడు ఏనాటికైనా అన్నను కలుసుకొగల నన్న ఆశతో శోటలోని చెట్లకునీరు పోస్తూ, శోటాధికారి చెప్పినట్లెల్ల నడుచుకొనుచు అతను పెట్టిన ఆహారాన్ని తింటూ దినాల్ని వెళ్ళబుచ్చుచుండెను.

అటు స్వయంవరంలో ప్రతిజ్ఞ చేసియున్న మధుకరుడనే రాకుమారుడు విద్యావతిని తెచ్చి అప్పగించినవారికి తన రాజ్యములో సగభాగము కానుకగా యిత్తునని దండోరా వేయించెను. యీ దండోరా విన్నవారెవరూ అట్టిపనిని చేయ సాహసింపజాలక పోయిరిగాని ఒక ముసలిది మాత్రము విద్యావతిని తీసుకవత్తునని సైశ్చయించుకొని హేమపురముచేరి ఎట్లో రాకుమార్తె విద్యావతిచెంత దాసీగా కుదిరెను. ముసలిది కొద్దిదినాలలోనే నమ్మకమైన దాసీదనిపించుకొని 'విజయుని చంప ప్రయత్నించుచుండెను. ఇట్లు కొన్ని దినములు జరిగినంత

ఒకనాడా ముసలిది పాలలో విషముకలిపి విజయునికివ్వగా, అతడాపాలు త్రాగిన మరుక్షణమే మూర్ఛిల్లి మరణించెను.

విజయుడు అకస్మాత్తుగా మరణించినందుకు విద్యావతి దుఃఖమునకు నేరలేకుండెను. ఆమె కంటినీరు కాల్యాలై పారుచుండెను. ఎందరు యోదార్చినను వినుట లేదు. ఎంత ఏడ్చిన నేమిప్రయోజనము? ఆమె రోదన మరణ్యరోదనమే కదా? కొండనుండి పడు ప్రవాహము వలె దుఃఖ మాపరాకుండెను. కష్టమున నేమో ఎరుగని యీ బాలామణి కెట్టి దురవస్థ వాటిల్లినదని అందరు చింతించిరి. ఆహా! ఏమి యీ కాలగతి! మానవులకు సుఖదుఃఖములు, మంచిచెడ్డలు సిరి సంపదలు వచ్చుట పోవుట అతిచిత్రముగ నుండునుకదా! యిట్లే కొన్నాళ్లు గడిచెను. యీ లోపున ముసలిది మధుకరుని వద్ద నుండి యంత్రాలతో అమర్చియున్న ఒక మంచమును దీసుకొనివచ్చి ఒకచోట భద్రముగా వుంచెనుండెను. ఒకనాడు ముసలిది మాటల సందర్భమున విద్యావతిని ఆ మంచముపై కూర్చుండబెట్టి అంద మర్చబడియున్న యంత్రాన్ని తిప్పెను. వెంటనే ఆ మంచము పైకెగసి విమానంవలె పరుగెత్త సాగెను. రాజకుమార్తె ముసలిదానియొక్క మోసబుద్ధిని గ్రహించి తన నాథుని గూడా ఈమెయే చంపియుండునని గ్రహించు కొనెను. తుదకు తనయొక్క శీలాన్ని కూడా చెరువుటకై ప్రయత్నిస్తుందని వూహించి, ప్రాణహానికై నా నోర్తును గాని మానహాని కోర్వజాలనని నిశ్చయించుకొని వెంటనే మంచముపై

నుండి క్రిందకురకగా ఒక నదీ మధ్యములో పడినది. అప్పుడామె ఆ నదిలో యీదసాగెను. యీ సంగతి ముసలిదాని మూలంగా విన్న మధుకరుడు షశ్చాత్తాపము జెందెను. రాజమహల్లో విద్యావతి యొక్క తల్లి దండ్రులు చీకటి పడునప్పటికి ముసలిది తన కుమార్తెతో చేరనందున చింతాక్రాంతులై మధుకరుని దండ్రిరా ప్రకారమే యీ ముసలిది మనవద్ద దాసీగా కుదిరి విజయుణ్ణి చంపి, విద్యావతినిగూడా వానికప్ప గించుటకు తీసుక పోయి యుంటుందని గ్రహించుకొని దుఃఖింప సాగిని. ఇక విక్రముని సంగతి చూద్దాం.

విక్రముడు తోటమాలిగా పనిచేసుకుంటున్న సమయమందు ఒకనాడు ఆ అడవికే ఒక విమానంపైనుండి ఒకసాహుకారు వచ్చెను. ఆ విమానం ఆ అడవిలో ఆగి ఎంత ప్రయత్నించి నను నడిచిందికాదు. ఇంతకుముందొకసారి యిటులనే జరిగినప్పుడు వారొక న వ యు వ కు ణ్ణి దేవతపేరు చెప్పుకొని బలియివ్వగా నడిచిందట. యిప్పుడుకూడా అట్లా చేస్తే నడుస్తుందేమో నన్న ఆశతో ఎవరైనా కుర్రాణ్ణి డబ్బిచ్చి తీసుకొని బలి యివ్వడానికి వెదకి వెదకి విక్రముడు పనిచేసుకుంటున్న తోట అధికారి వద్దకు వచ్చెను. ఆ తోట అధికారి విక్రముణ్ణి లక్షగూపాయలకు విక్రయించెను. సాహుకారు బలినిచ్చుటకు తీసుకొని పోవుచుండ దారిలో విక్రముడు సంగతులను అడిగి తెలుసుకొని, తానా విమానం నడిపించునట్లు చేయుదుననియు, తనను విడచి పెట్టవలసినదనియు, వారితో వినయంగా

కోరుకొనుటయు, అందులకు వారు అంగీకరించుటయు జరిగింది. విక్రముడు షాహుకారుతో కలసి విమాన మున్న వోటునకు పోయెను. మరియు అందులోని కొన్ని యంత్రములను యిటు నటు త్రిప్పగా విమానం యధాప్రకారమే నడువ సాగింది. వాగ్దానం ప్రకారం విక్రముడు విడచిపెట్ట బడెను. షాహుకారుచే విడచిపెట్ట బడిన విక్రముడు తన మరణగండము తప్పనందులకెంతో సంకోషించి, శోట అధికారి గావించిన మోసానిని వగచి తనలో తానిట్లునుకొనెను. వివేక హీనుడైన ప్రభువును సేవించుటకంటే ననవాస ముత్తిమము. చూచించుకొని బ్రతుకుటకంటే మరణమే శ్రేయము. ఒకరివద్ద ఎడియుండి వారుపెట్టు గాధలకు తలయొగ్గియుండుట మిక్కిలి నింద్యము గాన అట్టి యధికారిని సేవించుట ప్రాణాపాయమని తలంచి యేమియు శోచక దాహము తీర్చుకొనంచి సమీపంలో యున్న నది యొడ్డునకు వెళ్ళిగా, అచ్చోట ఒక స్త్రీ మూర్తి స్పృహ తప్పియుండగా చూచి ఆమె చెంతకుపోయి యిట్లనెను. దేవీ ! నీ నెందుకలాపడి యున్నావు. జరిగిన విషయం చెప్ప మనగా ! ఆమె తన చేయిని పైకెత్తింది. అప్పుడు విక్రముడు ఆమెచేతి వ్రేలచుందున్న వుంగరమునుచూసి అది తన అన్న విజయునిదని పోల్చుకొని ఆ వుంగరమెట్లు లభించినదని గద్దించి అడిగెను. విద్యానతి మెల్లగాలేచి స్వయంవరమునాటి నుండి అప్పటివరకు జరిగిన విషయమంతయు చెప్పెను. తన అన్న విజయుడు మరణించిన సంగతి తెలుసుకొన్న విక్రముడు

ఏడ్చుచుండగా విద్యావతి తన మరది ఏడ్వడము శోడనే ముత్యాలు రావటం చూచి మనస్సుకు ఒక వంక బాధ, వేరొక వంక ఆశ్చర్యము కలిగించాయి.

మరుక్షణమందే విద్యావతికూడ తన అశువులను బాసింది. విక్రముడు మిక్కిలి దుఃఖించి నేసెంక బ్రతికియుండి ప్రయోజన సేమిటని భృంశశ్రయముడై ప్రాణాన్ని త్యజింప అచ్చటనేయున్న ఒక చెట్టెక్కి క్రింద కురకబోవుచున్నంతలో ఒక ముసలికంతము రాకుమారా! ఆగుంగాగుము అన్నమాటలు వినిపించినవి. విక్రముడు ఆశ్చర్యముతో యీ నిర్మానుష్యమైన ప్రదేశంలో యీ మాటలాడుచున్న దెవరా? యని చుట్టూ చూచెను. ఇంతలో ఆ ముసలిది విక్రమునినదకు నచ్చి రాకుమారా! నీ నెందుల కాత్మహత్య జేసుకొనెదవు? ఆత్మహత్య మహాపాతకమని పెద్దలు నుడువగా వినియుండలేదా? నీ వేదో ఆపదలో చిక్కుకొని యున్నట్లున్నావు. నవిస్తరముగా దెలుపుమన విక్రముడు జరిగిన సంగతినంతయు ఆమెకు వెల్లడించెను. ఆమె అతని నోదార్చి రాకుమారా! ఆపత్కాలమందు ధైర్యము గలిగియుండుటయే కదా పురుషలక్షణము. నీవు నాతో రమ్మ. నీ అన్న విజయుని బ్రతికించి నీ దుఃఖమెడగావుదునని నమ్మకము బుట్టించి అతనిని తనతో తీసుకపోయెను. ఆ యిరువురూ కలిసి వెనుతూ కుటీరము చేత ఆగిరి. అచ్చటంతా భీభత్సమైన వాతావరణంగా వుంది. ఆ పరిసరములోనే ఒక ముని చచ్చిపడియుండెను. ఆ ముసలిది ఆ చచ్చిపడియున్న మునిని చూపించి యిలా

చెప్పెను. రాకుమారా ! యీ ముని యెవ్వరోకాదు. యితడు నా భర్త. నే నీతని భార్యను. నే నతని పాదదాసిగావుంటూ యిన్నాళ్లూ గడుపుకు వచ్చాను. ఇప్పుడు నా జవనత్వా లుడిగి పోయినవి. ఈతని పేరు అంగుళీకుడు. యీతని పుట్టుకతోనే ఒక మహాశ్యముంది. అదేమనిన యీతని ఎడమచేతి చిటికెన వ్రేలి రక్తపుచుక్క ఏ మృతశరీరంపై పేసినా ఆ శవము బ్రతికి తీరుతుంది. అందుచేత యిప్పుడైనా యీయనను తిరిగి బ్రతికించి మరికొన్నేళ్లు జీవించగలమనే ఆశవుంది. కాని యీ నిర్మానుష్యమైన అడవులలో యీ జవనశ్య క్షీణదశలో యింకా బ్రతికియుండుటకు యిష్టములేకయే ఈ ముని తన యిష్టప్రకారము తనువును చాలించెను. నేనుకూడా రేపిపాటికి చనిపోవ నిశ్చయించాను. మా యిరువురి అంత్యకోరిక, మా యిరువురి అంత్యక్రియలు ఎవరు శ్రద్ధగా జరిపింతురో వారికి కానుకగా ఈ మునియొక్క చిటికెన వ్రేలిని కోసియిచ్చుటకు నిర్ణయించుకొంటిమి. తలవనితలంపుగా నీవీ అడవిని చేరుకొంటివి.

ఇదిగో నీవీకత్తిని తీసుకొని యీయన యొక్క చిటికెనవ్రేలిని కోసి, నీ చిటికెనవ్రేలిని తీసివేసి దానిస్థానములో మునియొక్క చిటికెనవ్రేలిని తగిలించి యీ వేరుతో ముమ్మారు త్రిప్పిన యథాప్రకారం కుదుటబడుతుంది. అని చెప్పి తనవద్ద నున్న కత్తిని, పేరును అందించింది. విక్రముడు వాటిని అందుకొని ఆమె చెప్పినట్లే చేసెను. వెంటనే వారిద్దరునూ కలిసి

మునికి అంత్యక్రియలు జరిపిరి. తరువాత ఆ ముసలిది విక్రమునితో కలసి విజయుని శవమును కాల్చినచోటునకు పోయి యిల్లు చెప్పెను. రాకుమారా ! మహాత్ముల యనుగ్రహముచే జీవించువా రనేకులున్నారు. మున్ను హరిశ్చంద్రుని పుత్రుడు లోహితుడు పునర్జీవిత డెట్లయ్యెను ? మరియు ఔషధసామర్థ్యముననేకదా లక్ష్యుడు పునర్జీవిత డైనట్లు రామాయణగాథ చెబుతుంది. కావున నీ విప్పుడా మహాత్ముని చేతనుండి గొని యున్న చిటికెనవ్రేలిని యీ కత్తిచే చీలి ఆ సంజీవరక్తాన్ని యిచ్చోట చల్లినట్లయిన నీ అన్న తిరిగి సజీవుడగునని చెప్పి ఆ ముసలిది వెనుతిరిగి పడి తనువును చాలించెను. విక్రముడు తననద్దనున్న కత్తితో చిటికెనవ్రేలిని చీల్చి, అచ్చటనున్న ఎముకలపై రక్తపుచుక్కలను జల్లెను. వెంటనే విజయుడు నిద్ర నుండి లేచువానిపగిది మేల్కొని, ఆహా ! ఎంతసేపు నిద్రించితి నని చుట్టూ నూచెను. విక్రముడు అన్నను సజీవునిగా చూచి ఆనందాశ్రువులతో అన్నను కాగిలించుకొని నాటినుండి నేటి వరకు జరిగిన విషయాలన్నింటిని చెప్పెను. ఆహా ! దైవనిర్ణయము అతిచిత్రమైనదికదా ? దైవము దేని నెల్లానర్చునో ఎవ్వరును ఎరుగజాలరు. ఒక్కొక్కప్పుడు మేలులో కీడును, కీడులో మేలునుకూడా దైవము సంఘటింపజేయును. అని విజయుడనెను. ఇరువురును తిరిగి కలిసికొన్నందుకు ఎంతో ఆనందించి, ముసలిదాని అంత్యక్రియలు జరిపించి దైవమాయను కొనియాడుచూ అచోటునుండి బయలుదేరిరి.

మూడవ ప్రకరణము.

ఉ. ఈవిని నేడవిప్పుచుగునోయని వీచులు భీతిగార్యమే
 పూనరు మధ్యమూర్ దొలుతబూనియు బూనకవిప్పుమైనచో
 మానుదురెన్నివిప్పుములు మాటికివచ్చిన నెంతనొచ్చినకా
 మానరు తాముబూనిన సమంచితకార్యము దీరమాననుర్. (తిప్తకవి)

ఒక అడవియందు చందనపు చెట్టుపైని హంసదంపతులు నివాసముచేయుచుండెను. ఆ చెట్టుక్రింద పుట్టలో ఒక సర్పము నివాసముచేయుచు హంస బిడ్డలను భక్షించి పోవుచుండెను. హంసలు దీనిని గమనింపజాలక విచారించు చుండెడివి. యీ అడవినే విడయ, విక్రములు ప్రవేశించి ఆ చందనపు చెట్టు క్రిందనే నిద్రించుటకు నిశ్చయించిరి. ఆ చెట్టుపైనున్న హంసలు తమ బిడ్డల్ని పిడచి మేతకొరకు బయలుదేరి పోయినవి. అర్థ రాత్రివేళ ఆ చెట్టుక్రిందనున్న సర్పము బుస్సుమంటూ చెట్టు మొదలునంటి పైకెగ్రబాకుచుండ హంసపిల్లలు చౌచౌ మని అరచినవి. యీ అరుపును చెట్టుక్రింద పండుకొనియున్న విజ యుడు చూచి ఆ సర్పాన్ని ఖడ్గముతో ఖండించివేసెను. పుద యమున హంసదంపతులు తమ బిడ్డల కొరకు ఆహారాన్ని సమకూర్చినవి. దినమొక గండముగా గడుపుచున్నందున తమ బిడ్డలకై ఆనాడుకూడా వాటికి ఆశలేకుండెను. గాని అవి వచ్చి నంతనే తమ బిడ్డలు బ్రతికి యుండుటంజూచి భగవంతుని మనంబునం దలంచుకొని తమ బిడ్డలకు మేతపెట్ట బోవుచున్నంత

ఆ రెండు హంసపిల్లలును యిట్లన్నవి. తల్లిదండ్రులారా ! మీ రింతకు ముందెన్నడైనా బిడ్డలను కన్నారా ? లేక మేమే మొదటి సంతతివారమా ? ఇదిగో యీ చెప్పేక్రింద పుణ్యాత్ములు మమ్ములను భక్షించుటకై వచ్చుచున్న సర్పాన్ని సంహరించి మా ప్రాణాల్ని కాపాడిరి. అందుచేత ఆ మహానుభావులు భోజనం చేయునంతవరకు మేమును భోజనం చేయనొల్లమని పట్టుబట్టినవి. యీ సంగతి విన్న హంసదంపతులు రాజకుమారులున్న చోటున కరుదెంచి రోదనచేసినవి. వెంటనే విజయ విక్రములు మేల్కొని హంసలతో యిట్లనిరి. మీరెందుకిలా ఏడ్చుచున్నారు. మేము మీకేమి అపకారముచేసేతిమి. నిన్నటి రాత్రిమాత్రము ఒకసర్పాన్ని చంపితిమి. అది మావల్ల నేరమైనచో మమ్ములను క్షమించుడని చెప్పుతూ ఆ సర్పఖండములను తీసుకవచ్చి చూపించిరి. అప్పుడా హంసలు వారితో యిట్లన్నవి. పుణ్యాపురుషులారా ! మే మింతకు మున్ను కనుచున్న సంతానాన్ని యీ సర్పమే కాబోలు భక్షించుచుండెడిది. మీ రిప్పుడు మాపాలిటి దైవమువలెవచ్చి మా బిడ్డల్ని కాపాడితిరి. మీరు చేసిన యీ పుష్కారానికి ప్రత్యుపకారంగా యికనుండి మీరు అగ్ని, రాయి, నీరు దేనిచేత నైనను మృత్యువు కలుగకుండా వరమిచ్చుచున్నాము. అని చెప్పి హంసలు కొన్ని పండ్లను వారి కందించినవి. వారిరువురు ఆనందముగా భుజించిరి. హంసలుకూడ తమ బిడ్డలతోబాటు కొన్ని ఫలములను భుజించి తిరుగ యిట్లన్నవి, రాకుమారు

లారా! మీలో ఒకరి చేతియందు చక్రమును, యింకొకరి చేతియందు త్రిశూల చిహ్నములున్నవి. మీకు కొద్దిరోజుల్లోనే కష్టాలు గట్టెక్కనున్నవి. అప్పుడే మీ రిరువురకు రెండు రాజ్యాలు లభిస్తవి. మరియు మేము రాజహంసలము. మే మెచ్చోటనుందుమో అచ్చోట ఎట్టి కష్టాలుండవు. కాబట్టి మీతో మాబిడ్డ నొకదానిని గొనిపోయిన మీకే అపాయ మురాకుండా కాపాడ బడుదురు. అని వారిబిడ్డ నొకదానిని రాజకుమారుల కప్పగించగా వారిరువురును హంసలవద్ద సెలవు పొంది ప్రయాణం సాగించిరి.

అలా కొన్ని దినములు ప్రయాణమై వారొక అడవిని చేరుకొనిరి. వారా అడవిలోనికి ప్రవేశించినంతలో భీకరమైన భయమునుగొల్పు గర్జనలు వినిపించినవి. దానికి వారు తల్ల డిల్లి హంసతో నిట్లనిరి. మరాళమా! యిప్పుడు వినవచ్చిన ఆ శబ్దమేమి? ఏదైనా శైలము బ్రద్దలైనదా! లేక మహా ప్రళయమేదైనా జరుగనున్నదా? వేగ మా రహస్యము జెప్పి పుణ్యము గట్టుకొనుమన ఆ రాజహంస ఇట్లనెను. రాజకుమా రులారా! యీ యరణ్య మందొక బ్రహ్మరాక్షసుడున్నాడు. వాడు ఘోరమైన తపస్సుచేసి బ్రహ్మచే అనేకవరములుపొంది, త్రిమూర్తుల కజేయుడై యక్ష, కిన్నర, గరుడ, గంధర్వాదు లను తృణప్రాయముగా జూచుచు తన కంటికగపడు సర్వజీవు లను భక్షింపుచు పాపభీతిలేక సంచరించుచున్నాడు. వాని

జోలి మనకేల? వేరొక శ్రోవను మనము పోవుదము రండు
 రండు అనగా రాజకుమారు లిట్లనిరి. ఆ! ఏమిటి! క్షత్రియ
 కులమునంబుట్టి ఒక నిశాచరునకు భయపడి వేరొక శ్రోవను
 బోవచ్చునా? ఇది క్షత్రియధర్మమగునే? వానితో పోరాడి
 శ్రీలోకముల కజేయులమగుదుము లేదా వానిచేత మడసెదము.
 యిందేదేని క్షత్రియధర్మమగును గాని వానికి భయపడి వేరొక
 శ్రోవం బోవజాలమనిరి. అప్పుడా హంస వారి నచ్చోటనే
 ఒక చెట్టుక్రింద వుండునట్లు నియమించి ఆ రాక్షసుని రహస్య
 ములను తెలుసు కొనుటకై రివ్వన ఎగిరిపోయి ఆ బ్రహ్మ
 రాక్షసుడున్న ప్రదేశము చేరి ఒక చెట్టుచాటున మణిగి
 యుండగా ఆ రాక్షసుడు తన సేవకునితో యీ విధంగా సంభా
 షించు చుండుట వినబడినది.

జ్వాలాముఖుడు :—ఏలికా! మీరీనాడు యింతఘోర
 ము ౧ గర్జించుటకు కారణమేమి? వేగమే మీ సేవకుడనైన
 నాకు దెలుపుడు.

బ్రహ్మరాక్షసుడు :—జ్వాలాముఖా! ఇంకెక్కడి మీ
 యేలికను. (అని కన్నీళ్లు తుడుచుకొనును)

జ్వాలా :—మీరు విచారించుచుండ నా ప్రాణములు
 నిలువకున్నవి. మీరిలా దుఃఖించుటకు కారణమేమి?

బ్రహ్మ :—సేవకా! నా కేదినమున ఆహారము లభిం
 చదో ఆనాటినుండి మూడోదినమున మరణము తప్పదని

బ్రహ్మదేవుడు శపించియుండెను. ఇక నేను మూడుదినములే జీవించగలను. (అని భోరున యేడ్చి మార్చపోయెను.)

అంతట జ్వాలాముఖుడు అతని కుపచారములుచేసి తేరు కొన్న తరువాత మెల్లన నిట్లనెను. ఏలికా! మీ యాయుధు యేదో రహస్యస్థలమున దాచియుంచినట్లు మొన్న నేకదా చెప్పి యుంటిరి. ఇక మీకు భయమెందులకు?" అనిన బ్రహ్మరాక్షసు డిట్లనెను. "ఏడుసముద్రాలమధ్య నొకదీవియందు ఒకతాళవృక్ష మున్నది. ఆ తాళవృక్షము చినరను యొక పంజరమున్నది. ఆ పంజరములో యొక భరిణె యున్నది. ఆ భరిణెలో మూడు తుమ్మెదలున్నవి. ఆ మూడు తుమ్మెదలు మూడు రంగులు గలిగియున్నవి. ఎరుపురంగు తుమ్మెదయందు నా శిరస్సును, నలుపురంగు తుమ్మెదయందు నా హృదయమును, తెలుపురంగు తుమ్మెదయందు నా కరచరణములయొక్క జీవములే నున్నవి. ఆ ప్రదేశమందు నా మాయచే ఒక హంసనుబుట్టించి ఆ హంస సదా ఆ పంజరమును నోటితో కరచి పట్టుకొనియుండునట్లు నియమించితిని. మరియు నా మాయాశక్తిచే సృజింపబడిన వ్యాఘ్రు, భల్లూక, సింహ, శార్దూలాది భయంకర మృగము లను చుట్టూ పహరా వుండునట్లు నియమించితిని. వీటిని నా మాయచే బుట్టించితినిగాన వాటికి మరణములేదు. నా ఆయువు యింత రహస్యముగా వుండగా నన్ను జయించుట కెవ్వరికిని తగినశక్తి లేకున్నను, నాకు మరణ మాసన్నమగుచుండ ఎవ్వ

రడ్డుపడగలరు!” అని చెప్పుచునే మూర్ఛపోయెను. అప్పుడు జ్వాలాముఖుడు ధైర్యనచనాలో యిట్లు పలికెను. “ఏలికా ! నీవిత బేలవై తివేమి ? నీప్రాణాని కడ్డుగా కావలియున్న వారికే మరణము లేనప్పుడు నీ మరణము సంభవమగునే ? నీవిక విచారముడిగి సంతోషముగా నుండుము. ఈదిన మాహారము దొరకకున్న నేమాయె ! రేపు ఉదయాన్నే నేను పోయి ఏ నరుడినో జంత్రపునో సజీవముగా గొనితెచ్చి మీ యెదుట నుంచెదను. మీ రా జీవిని భుజించి మీ అధైర్యాన్నీ తొలగించుకొనగలరు. చూడండి నా స్రుతాప”ము చట్టునలేచి ఎచ్చటికో పోయెను. వీ రాజకున్న మాటలన్నియు చెట్టుచాటున పొంచియున్న రాజహంస విని, రివ్వన యెగిరి, రాజకుమారు లున్న ఛోటున కరుదెంచెను. హంస వారిలో తాను విన్న సంగతులను వినిపింపగానే రాకుమారులు భయపడిరి. మొదట మాయా రాక్షసులను, మాయా మృగములను సరిహరించినగదా ! యీ రాత్రించునని సంచరించ గలుగుదుము. యిద్వైల్లు సంభవమగునని విచారించుచుండ హంస వారికిట్లనెను. రాకుమారులారా ! మీరు చింతింపకుడు. ఇందుకొక ప్రపాయమున్నది. మీరీ సమీపమునయున్న నగరములోనికి పోయి ఒక పంజరమును, ఒక భరిణెను తయారుచేయించి తీసుకొని రండు. నేను తక్కిన కార్యాన్ని సాధించివచ్చెదను. అనగానే రాజకుమారులు నగరములోనికి పోయి ఒక పంజరమును, భరిణెను తయారు

చేయించి హంస కందించిరి. ఆ హంస వాటిని ముక్కున గరచు కొని రివ్వన ఎగిరి గగనవీధులం బోయి, సప్తసముద్రాల మధ్య నున్న దీవియందొక తాళవృక్షముండుటం గని, ఆ వృక్షము దాపునకు పోయి “మామా” “మామా” యని పిలిచెను. ఇదివిన్న మాయాహంస బయటకు వచ్చి, రాజహంసను చూచి ఆహా! ఎంతకాలానికి నా జాతివారిని చూచితినిని సంతోషముతో ముక్కున గరచుకొనియున్న పంజరమునక్కడంచి, ఎవరు నీవు? ఎందుకిచ్చటికి వచ్చితివని యడుగగా రాజహంస యిట్లు చెప్పసాగింది. మామా! నీ సోదరి హేమవత్సరవత్సము నందు విష్ణురాక్షసునియొద్ద నొక పంజరమును ముక్కున గరచు కొని యుండుటెరుంగవా? ఆమె కుమారుడ నేనే. ఒకనాడు ఒక సరోవరములో కొన్ని హంసలు విహారము చేయుచుండగా చూచిన నేను మా అమ్మనర్థకు వెళ్ళి మనకు బంధువు తెన్నురును లేరా? యని యడిగితిని. ఆమె నేను దుఃఖించుటెరింగి, నా చిట్టి పాపా! మనకు బంధువులెల్లందురు? మా తల్లిదండ్రులకు నేను పెద్దదానను, నా తమ్ము డొకడుండెను. స్వల్పకాలములోనే మా తల్లిదండ్రు లిరువురును గతించిరి. ఈ విష్ణురాక్షసుడు నాతో యిది మనకుల్లాచారమని యీ పంజరాన్ని నా ముక్కున కరచుకొని యుండునట్లు నియమించి యీ పర్వత శిఖరమందుంచియున్నాడు. అతని శావమర్ది బ్రహ్మరాక్షసుడట. సప్తసముద్రాలమధ్య నొక దీవియందు నొక తాళవృక్షముపైని

నా ముద్దులతమ్ముణ్ణి వుంచియున్నాడు. నా ముద్దులతమ్మునిగతి ఆ విధంగాను, నా గతి యీ విధంగాను బ్రహ్మదేవుడు లిఖించి యుండ మనకు బంధువు లెట్లుందురని చెప్పినది. నేను గట్టిపట్టు బట్టుటచే నీ వద్దకు వచ్చుటకు అనుమతించుటయేగాక నీకు నమ్మకము కలుగజేయుటకు ఆనవాలుగా యీ పంజరమును యిచ్చి పంపించినది. నేను మిక్కిలి ప్రయాసపడి నా పూర్వ పుణ్యవిశేషంబున నిన్ను దర్శించుకొనగలిగితి"నని ఏమేమో చెప్పినదా రాజహంస. ఆ పలుకులు విని యా మాయహంస అయ్యో! నా సోదరికికూడా యిదేగతి పట్టినదాయని చింతించి నా ముద్దుల మేనల్లుడా యని కౌగలించుకొని ముద్దాడి కొంత సేపు ఆయాసం తీర్చుకొమ్మనియూ, తన పంజరమును జాగ్రత్తగా చూచుచుండుమనియూ, నియమించి బయటకు వెళ్ళినదా మాయహంస. ఆ మాయహంస వెళ్ళినవెంటనే రాజహంస తాదెచ్చిన భరిణెను ఆ మాయపంజరమందుంచి, రాక్షసజీవిత తుమ్మెదలున్న భరిణెను తన పంజరమందుంచుకొని ఏమీ ఎరుగనిదానివలె పరస్పరంగా కూర్చుండెను. అటు పిమ్మట మాయహంస కొన్నిపండ్లను గొనితెచ్చి రాజహంసకిచ్చి భుజింపమని కోరెను. రాజహంస వాటిని భుజించి తాను వచ్చినపని నెరవేరినదికదాయని మనంబునందు ఆనందించి, వెళ్లుట కనుజ్ఞయిమ్మని వేడెను. మాయహంస తనతల్లి కిమ్మని కొన్నిపండ్లను ఆ పంజరములోనుంచి, తన అక్క పాదాలకు నమస్కరించితినియు,

తనను దర్శించుటకే పంచప్రాణాలు నిల్పుకొంటిననియు చెప్పమని చెప్పి, తన అల్లుని ముద్దుపెట్టుకొని పంపివేసెను. రాజహంస తన ప్రయత్న మతిసులభముగా కొనసాగినందులకు సంతోషించుచు రివ్వన రాజకుమారులున్న చోటున కరిగి తాను తీసుకొచ్చిన రాక్షసుని యాయువుగల తుమ్మెదలుండు భరిణెను వారిచేతి కందించి ఆ తుమ్మెదలను గురించి వివరంగా బోధించినది. వెంటనే వారిరువురును భరిణెను చేత బట్టుకొని హంసతో బాటు బ్రహ్మరాక్షసుడున్న చోటునకు పోయిరి.

అక్కడ బ్రహ్మరాక్షసుడు తనకొకవంక మిక్కుటమైన ఆకలిబాధయు, వేరొకవంక మరణము సంభవింపనున్నదన్న వేదనయు దహించుచుండ, పండ్లు పటపటకొరుకుచూ, ఏమీ! నా సేవకుడు జ్వాలాముఖుడు నన్ను ఓదార్చి ఏమనుష్యునో, జంతువునో గొనివచ్చెదనని పోయి మూడుదినములైనను రాకున్నాడు. వానికికూడా మరణము సంభవించలేదుకదా? యని మహామేరువు విరిగిబడినట్లు ఝాంకారము చేయుచున్న సమయమునకే రాజకుమారులు చేరిరి. వారు భరిణెనుండి తెల్ల తుమ్మెదను తీసి చిదుగగొట్టగానే రాక్షసుని కరచరణములు విరిగి మహామేరువు కూలబడినట్లుతడు కూలబడెను. భూమి గడగడ వణకెను. నక్షత్రములు రాలినవి. దేవతలు భయపడి దేవేంద్రు నాశ్రయించిరి. దేవేంద్రుడు బృహస్పతి చెంతకు పోయి యీ ఘోరప్రళయ మేమన, బృహస్పతి యిట్లనెను. దేవేంద్రా! భూలోకమున లోకకంటకుడగు బ్రహ్మరాక్ష

సుని నీ వెరుంగవా? యనిన దేవేంద్రుడు, హా! ఏమిటి? వాడు మనలోకమునకే వచ్చుచున్నాడా! మన లోకములోని ధనాగారములన్నియు మూసి మనము విష్ణుమూర్తి సన్నిధానమునకు పోవుదమని ఆత్మతగా చెప్పుచుండ, బృహస్పతి నవ్వుతూ భయపడకుమని వారించి; ఆ రాక్షసుని నే డిరువురు రాకుమారులు సంహరింపుచున్నారని ధైర్యము చెప్పగా, దేవసమూహములు చుట్టును గొలువ దేవేంద్రుడు అంతర్వీధులలో నిలిచి, రాజకుమారులపై పూలవాస కురిపించెను. రాకుమారు లిరువురూ మిగిలిన రెండు తుమ్మెదలను భరిణెనుండి తీసి చెరియొకటి పట్టుకొని నలగగొట్టిరి. శోడనే రాక్షసుడు గిజగిజ గింజుకొని మరణించెను. వెంటనే రాక్షస హృదయమునుండి దేదీప్యమాన శరీరంకో ఒక గంధర్వుడు ప్రత్యక్షమై రాజకుమారులంజూచి అనఘలారా! మీరు నా శాపవిమోచనము గావించితిరి. మీ మేలు మరువజాలను. మీరు నా వలన యేదేని వ్రసకారము కావలయునేని కోరుకొనుడన, రాజకుమారులు ఆ గంధర్వునికో యిట్లనిరి. మహాత్మా! మీ రెవరు? మీకీ ఘోర రాక్షసరూప మెట్లువచ్చెను. చెప్పాడనిన యా గంధర్వు డిట్లనియెను. నే నొక గంధర్వసతిని. వివేకహీనుడనై నొకసిద్ధు ననమానపరచితిని. ఆతడు నాపై గినిసి నీ వొక ఘోర రాక్షసుడవు గమ్మని శపించెను. మీ వలననే నా శాపవిమోచనమైనది. గాన నేను రాక్షసరూపముకో నున్నప్పుడు సర్వరాజ్యములను జయించి గొనితెచ్చిన రత్నములు, మణులు, వజ్రవైడూర్య

ములు మీ యధీన మొనర్చితిని గొనుడనిచెప్పి తాను గంధర్వ
 లోకమునకుం బోయెను. ఈ అద్భుత వింతను జూచుచున్న
 బ్రహ్మరాక్షసుని సేవకుడు జ్వాలాముఖుడు రాకుమారులవద్దకు
 పోయి వారి పాదములపైబడి, రక్షింపుడు ! రక్షింపుడు ! అని
 పాదములు పట్టుక విడువకుండెను. రాకుమారులు అభయ
 మివ్వగా, వాడు లేచి మెల్లన నిట్లనియెను. రాకుమారులారా!
 నేను బ్రహ్మరాక్షసుని సేవకుడను. యికనుండి మీ యధీనుడ
 నైతిని. నన్ను రక్షింపుడు. నేను సర్వమాయలు నెరుంగుదును.
 గాన మీరు కోరినప్పుడల్లా మీయెదుట ప్రత్యక్షమై మీరు
 కోరిన సహాయ మొనర్చెదననిన రాకుమారులు సంతసింపుచూ
 ఆ క్షణమందే రాజహంసశోసహా రాక్షసుని భుజముపై కూ
 ర్చొని యెగిరిపోవుచుండిరి. ఇలా వారందరూ సముద్రములు,
 నదులు, కొండలు, పర్వతములు దాటుకూ పోయి, ఒక
 అడవిలోనికి ప్రవేశించి సముద్రపుటొడ్డున దిగిరి. రాక్షసుడు
 వారివద్ద సెలవుపొంది అనసరపడినప్పుడు పిలవమని చెప్పి
 మాయమయ్యెను. అప్పుడు హంస యిట్లనెను. రాకుమారు
 లారా ! మన మీ సముద్రపుటొడ్డుననే ఒక గుడిసెను నిర్మించు
 కొని ఆనందముగా కొన్నాళ్ళు నివసించుదమనగానే వారందుల
 కంగీకరించి అట్లే యొనరించిరి. వారాసమీప గ్రామములోనికి
 పోతూ బ్రహ్మరాక్షసుడు వీరి కధీనమొనర్చిన వజ్రవైడూర్య
 ములనుండి వారికి కావలసిన సామగ్రులకు ఒక్కొక్కదానిని
 యిచ్చుచూ ఎట్టి లోపములేకుండా కాలము వెళ్ళబుచ్చుచుం

డిరి. ఆ నగరములోని వర్తకులంతా ఒకనాడు వీరిని గురించి రహస్యముగా ఆలోచించి వీరికీవ్రజాలు, రత్నాలు, ముత్యాలు యెచ్చట లభించుచున్నవి? వీరి వేషాన్నిబట్టి ధనవంతుల్లా అగుపడుటలేదే? వీరెట్టి చిన్నవస్తువు గొన్నప్పటికీ యింతవిలువైన వ్రజములను యిచ్చుచున్నారే. వీరు వీటిని దొంగిలించి తెస్తున్నారా యని అనేక విధముల ఆలోచనలను జరిపి వారిని పట్టి రాజున కప్పగించనెంచిరి. కాని వారిలో నొక వర్తకుడు యిట్లనెను. అందువలన మన కేమిలాభము? ఒక అణాసామానిస్తే మనకో మంచి విలువైన వ్రజము లభిస్తుంది. కొన్నాళ్ళకు మనమంతా గొప్ప ధనికులమగుదుము. వారిని రాజుగారి కప్పగిస్తే మనకేమి లభిస్తుంది. అని చెప్పగా వర్తకులంతా ఎవరి మటుకు వారు మంచిది మంచిదంటూ తమ తమ యిండ్ల కరిగిరి. ఇక ఆ నగర రాజుగారి సంగతి తెలుసుకోవలసివుంది.

నాల్గవ ప్రకరణము.

క. నారీ జనముల కాజ్ఞా

కారియగు భటుండు మరుండు గాబోలు జూపి

వారి కటాక్షము పోకిన

వారి యెడన వాడి జూపి వర్తించుగదా.

(భర్తృహరి)

ఆ నగరము పేరు చక్రపురి. ఆరాజుపేరు చక్రదత్తుడు. రాణీపేరు చంద్రవతి. వారికి పూలబంతియను ఒక చక్కని కూతురుంది. ఆమెను తూచిన ఒక పూలబంతివో సమానంగా తూగును గనుకనే ఆమెకు పూలబంతియని పేరు వచ్చింది. ఒకనాడు విజయుడు యధాప్రకారము తనకు కావలసిన వంట సామగ్రిలను తీసుకొని పాదచారియై పురంబునంగల రాజ వీధినుండి వచ్చుచుండ, కోట కిటికీ వద్ద కూర్చుని యున్న పూలబంతి అతని రూపు రేఖా లక్షణంబులు జూచి, వివశయై విస్మయము గలిగినదియై నతని మొగమట్టె జూచుచుండెను. విజయుడు కోటసమీపాన కరుదెంచగనే పైనుండి గాజులసవ్వడి గలిగించినది. ఆ శబ్దమువిన్న విజయుడు తలపైకెత్తి చంద్రుని ముఖంబోలు పూలబంతినిజూచి, ఆమె రూపు విభ్రమ విలాసంబులరసి మోహ పరవశుండై రెప్పవాల్చక జూచుచు దన మనసున నిట్లని చింతించెను. “ఆహా! యీ చిన్నదాని రూపమెంత జగన్మోహ నాకారముగా నున్నది. నిష్ఠాముడనగు నాచిత్తమునే వికారము నొందింపు చున్నదే. ఓహో సౌందర్య

మునం దెట్టి శక్తి యున్నది. యిక్కన్య వైకుంఠమునుండి భూమిపై సంచరించుటకు మారు రూపముతో వచ్చియున్నదా ? లేక తన శరీర స్వర్ణచ్ఛాయ పుంజమున నీ పర్వతప్రదేశముం తయు వెలిగించు చుండుటంజేసి సూర్యుని చూచినచ్చిన తదీయ కిరణములలో నొక్క కిరణమా ? లేక ననుగ్రహ పూర్వ శీతల నిర్మలకాంతిచే మనుస్సును సంఘోషింప జేయుటచే భూమికి విలాస్సాముగా వచ్చిన చంద్రరేఖయా ? దీని సర్వావయవసౌ ప్తనము తీరు భూలోకమున పరననితల కెవరికైనం గలదే ? దేవ గంధర్వ యక్ష కిన్నర కాంతలందరి సౌందర్యముల నొక టిగా గూర్చి కమలభవుం డొనర్చినేమో కదా ! నేను పుట్టి నది మొదలంతదనుక నిట్టి సుందరిని జూచి ఎరుంగనే ? దీనిని జూచి నా నేత్రము లానందించి నా జన్మము ఫలవంతమొన ర్చెను. ఈమెను జూచిన కన్నులలో వేరెద్దొనిసి జూడ నాకిచ్చ పుట్ట"దని యనేకవిధముల మనస్సునందాలోచించి ఆమెయందు చూడ్కులు నిలిపి మృగధుని పంచబాణములకు గురియై మన స్సున పొడమిన మోహమును నిలుపనేరక చింతాక్రాంతుడై అనేక విధముల తలపోయుచు తన గుడిసె కరిగెను.

విజయుడు పోగానే పూలబంతి మోహవేశముతో యితని నింకోసారి ఎట్లా దర్శించుకోగలనన్న భ్రాంతిలో దినమంతా కూర్చొని ఆ దారివెంబడి వచ్చేపోయేవారి నందరినీ చూచు చుండెను. అతని నివాసమెక్కడో తెలిసియున్నచో వర్తమాన మెనా పంపించియుందునే యని పలువిధముల చింతించెను.

అక్కడ విజయుడు కూడా అదేస్థితిలో వున్నాడు. అతడు తన గుడిసెకు చేరుకొని, "నిత్య క్రియాకలాపంబులం దీర్చుకొని, ఒకచో కూర్చుండి యిట్లు చింతించెను. ఆహా! ఆమె చూపులు లేడిచూపులవలె నున్నవే! ఆమె చూపులను తలంచుకొన్న నా హృదయమిప్పుడు వినశమగుచున్నది. మంచి సమయము మించబెట్టితినిగదా! మరికొంతనే పచ్చటనే నిలుచుండి ఆమె సౌందర్యమును చూసి ఆనందింపలేకపోతిని కదా! నావంటి వెంగలి ఎందైనాగలడే! ఆమె శృంగార విశోకములు నానుండనురాగము గలిగినట్లు తెలియజేయుచున్నవి. కాము అదియే సత్యమైనచో కాము దుష్కారము చేయక మానడని తలంచెదను. అతడు విరహభాధతో వ్యాకులతజెంది నాటినుండి రేయింబవళ్లు ఆమెను తలంచుకుంటూనే చింతించుచుండెను.

వీని పరిస్థితిని గమనించిన హంస ఒకనాడు యిట్లంది. రాజకుమారా! నీ విలా చింతించుటకు గతింబేమి? నీ యుద్ధే శము తెలుపక నావద్ద దాపరిక మెందులకు? నీ వెవరినో వరించియున్నట్లున్నావు? నేను నీ కొరకెను తప్పక నెరవేర్చెదను. ఆనాడు నలదమయంతుల దాంపత్యం కుదిర్చింది మా జాతివారుకదా! నీ వనోవేద నేదో త్వరగా తెల్పుమన, విజయుడు సంశయించుచు యిటు నుడివెను. మరాళమా! నే నొకనాడు యీ నగరంలోనుండి పంటసామగ్రులను తీసుకొని వచ్చుచుండ కోట పైభాగమున ఒక నవయావనవతిని చూచినప్పటి

నుండి నా మనస్సమైపై లగ్నమైయున్నది. ఆమె సౌందర్యాతిశయ మిట్టిదని చెప్పుటకు నాకు కాదుకదా సృష్టించిన బ్రహ్మదేవుని తరముకూడా కాదు. ఆ కోమలాంగిని చూచినప్పటి నుండి నా యవస్థ యిట్టిదని చెప్పి శత్రువుగాకున్నది. ఆమెకో నే నెలాకలుసుకోగలనని విచారించుచుంటినని చెప్పెను. అప్పుడు రాజహంస యీమాత్రపుదానికేనా యింతగా విచారించుచుంటివి. మొదటనే నాకెందు కీ సంగతిని చెప్పవైతివి. యిప్పటికైనా మించిపోయిన దేమియునులేదు. ఇప్పుడు నీ పేరు, నీమనోద్దేశము వెల్లడించుచూ ఒక చీటీని వ్రాసి, ఆ కోటను నాకు చూపించుమనగానే విజయుడు హంస చెప్పినట్లుగా వ్రాసి హంసతో కలిసి నగరముచేరి కొంత దూరాన్నుండి ఆ కోటను చూపించెను. హంస రివ్వున ఎగిరి పూలబంతి నిల్చున్న కిటికీయొద్ద ఆ వుత్తరాన్నుంచి కోటపైనుండి చూచుచుండెను. ఇంతలో పూలబంతి యధాప్రకారము కిటికీ వద్దకు వచ్చి అచ్చోట పడియున్న వుత్తరాన్ని తీసి ఆత్మతగా విప్పి తనలో తానిలా చదువుకుంది — “ప్రాణేశ్వరీ! నిన్ను చూచిననాటి నుండి నా మనస్సు నీ యందే లగ్నమైయున్నది. నిద్రాహంసములు విసర్జించి యున్నాను. నీవు నన్ను పొందదలించితివేని నేడే యీ నగరానికి తూర్పుదిశగానున్న సముద్రపుట్టాడ్డున నిర్మించి యున్న గుడసెవద్ద నన్ను కలుసుకొనుటకు ప్రయత్నించుము. లేకుంటే నేను ప్రాణత్యాగము చేసుకొనక తప్పదు.” అనివ్రాసి యున్న వుత్తరాన్ని మరొక పర్యాయం చదువుకొని దానికి

సమాధాన మీ విధంగా వ్రాసితిది. “ప్రాణేశ్వరా ! నేను కూడ మిమ్ము చూచినప్పటినుండి మీవలెనే రేయింబవళ్లు కంటికి నిద్రలేక విచారించుచుంటిని. మీ నివాసమేదో తెలుసుకొనలేక నా యీ సందేశాన్ని మీకు పంపించలేక పోతిని. మరియు నేను మీరున్నచోటున కెట్లు రాగలను ? మీరే అర్ధరాత్రివేళ కోటవద్దకు వచ్చియుండండి. నే నంతకుముందే అక్కడ నొక త్రాటిని వ్రేలాడగట్టెదను. మీరు ఆ త్రాడు సహాయంతో పై కెగ్రబాకి నన్ను కలుసుకొన గలరు.” అని వ్రాసి అచ్చటనే వుంచెను. పైనుండి దీనిసంతా గమనించుచున్న హంస వెంటనే ఆ వుత్తరాన్ని నోటగరచుకొని గుడిసెకు చేరుకొనెను. విజయుడా వుత్తరాన్ని చదివి హంసకు వినిపించగా హంస యిట్లనెను. రాజకుమారా ! చెట్లకు పూవులు పూయునట్లే ప్రయత్నము వలననే శుభములు చేకూరునందురు. మన పని నెరవేరినట్లే కదా ! యింక మన మిప్పుడొక పని చేయవలసి యున్నది. నీ విప్పుడే ఆ రాక్షసుని తలచుకొనుము. అని అనగానే విజయుడు రాక్షసుని తలచుకొనడమూ, వెంటనే రాక్షసుడు ప్రత్యక్షం కావడమూ జరిగినది. అప్పుడా హంస రాక్షసునితో, “ఓయీ ! నీవు ప్రతిదినము అర్ధరాత్రివేళ ఈ స్థలమునకు వచ్చి విజయుని నీ వీపుపై నెక్కించుకొని రాజ మహల్లోనికి తీసుకుపోయి, తిరిగి వేకునజాముననే తీసుకురావలయు”నని కోరగా రాక్షసు డట్లేయని వెళ్ళిపోయెను. విజయుడు అంతయు లేని ఆనందంతో మరో వుత్తరాన్ని యీ విధంగా వ్రాసెను.

“ప్రాణసఖీ! నే నీనాడు అర్ధరాత్రి సమయమున తప్పక వచ్చెదను. నీవు త్రాడును కట్టనక్కర లేదు. గాని కిటికీవద్ద నా కొరకు వేచియుండ వలసిన”దని వ్రాసి హంసకిచ్చి పంపించెను. పూలబంతి ఆవుత్తరా న్నందుకొని, చదివి ఆనందించి అర్ధరాత్రి కాకమునుపే సింగారిండుకొని వయ్యారంగా కిటికీవద్ద నిలుచుండెను. విజయుడు సరిగా అర్ధరాత్రివేళ రాక్షసుని సహాయంతో కిటికీవద్దకు చేరుకొనెను.

పూలబంతి విజయుని చూచి సిగ్గు నభినయించుచూ విజయుని చేయి పట్టుకొని శయ్యామందిరమునకు తీసుకుపోయి పాన్నుపై పరుండపెట్టి ప్రేమసంభాషణములు సంభాషించి, తన పూరు పేరు మొదలగునవి అడుగగా విజయుడు చెప్పి, పూలబంతి చేయిపట్టుకొని తన చేతి వుంగరాన్ని తీసి ఆమె చేతికి తగిలించెను. అదే పాణిగ్రహణవిధియై, చేలములకు బ్రహ్మముడులు సంఘటించెను. అటుల ఆ నాతిచేతికి వుంగరాన్ని తగిలించి కౌగలించుకొన, పూలబంతి “రాజకుమారా! మీరీ ప్రాంతమును విడిచి ఎచ్చటికీ వెళ్ళవద్దు. మీకు కావలసిన వస్తు సామగ్రులను సమకూర్చుదును” అని చెప్పిన “నీ యనుగ్రహమే కావలయును; అంతకంటె వేరొకటి లేద”ని పలుకుచున్నంతలోనే కోడి కూయజొచ్చింది. వెంటనే రాజకుమారుడు కిటికీ వద్దకు వచ్చి నిలబడడమూ, రాక్షసుడు కూడా అప్పుడే రావడం జరిగింది. విజయుడు పూలబంతిలో “యిక వెళ్ళివత్తు ననుజ్ఞ యిమ్ము”ని కోరగా, ఆమె మిక్కిలి చింతించి

కంట నీకు పెట్టుకున్నది. విజయుడు కూడా కంటిని కాచెను. అతని కంటి నీటిబిందువులకు బదులు ముత్యాలు రాలుచుండుట చూచి పూలబంతి ఆశ్చర్యపడెను. విజయుడు రాక్షసుని భుజముపై నెక్కి తన నివాసమున కరిగెను. పూలబంతి ముత్యాల నన్నింటినీ ఏరి ఒకచోట దాచియుంచి నిద్రపోయెను.

ఉదయాన్నే దాసీ పూలబంతిని తూచుటకు ఒక పూల చెండు పట్టుకొనివచ్చింది. పూలబంతి యింకను లేననందున బయటనుండి పిలిచింది. లోపల నిద్రించుచున్న పూలబంతి విసుగుతో బరువెక్కిన శరీరంతో మేల్కొని తలనొప్పిగా నున్నదని చెప్పుచున్ననూ దాసీ ఆమెకు స్నానంచేయించి యథాప్రకారం తూచినది. ప్రతీదిసముకంటే ఆ రోజున పూలబంతి ఎక్కువ బరువైంది. యిదిగమనించిన దాసీ ఆశ్చర్యంతో నోరు నొక్కుకొని యీ వార్తను రాజవద్దకు పంపించెను. యిదివిన్న చంద్రదత్తుడు కోపముతో ఎవరో తన కుమార్తెతో సంబంధము గలిగియున్నట్లు గ్రహించి, అట్టివానిని పట్టియిచ్చినవారికి తన రాజ్యములో సగభాగమిత్తునని దర్బారులోని వారందరికీ విన్నవించెను. మహారాజాగారి ఆజ్ఞప్రకారం దర్బారులోని దాసదాసీ జనములంతా రాకుమారి గృహములోనికి ప్రవేశించుచు వానిని పట్టుకొనుటకై నిశ్చయించుకొని జాగ్రత్తగా పహరా నిచ్చుచుండిరి.

విదవ ప్రకరణము.

మ. రసవాదంబులు పెక్కు నేర్చినను తా రాజేంద్రుడై యేరినన్
అనదృష్టాంతము లచ్చరించినను విద్యాప్రారీతుం గల్గినన్
అనహాయంబున కూరుడై గెలిచిన న్నంభోవిధిఁ జొచ్చినఁ
నొసటన్ వ్రాసిన వ్రాలుకన్న కలదా నూతేండ్లు చింతించినఁ.

దర్బారులో యెంతమంది కాపలాయున్నను విజయుడు మాత్రము రాక్షసుని సహాయంబో ప్రతిదినము కిటికీగుండా లోనికి ప్రవేశించి, పూలబంతిలో యిష్టాగోష్ఠి సల్పుచు పోవుచునే యుండెను. అందుచేత పూలబంతిని తూయడానికి చాలి నన్ని పూవులుగూడా దొరకజాలనంతటి బరువయ్యెను. దర్బారు లోనివారంతా దొంగ విటునిపట్టుకొన జాలనందుకు మిక్కిలి చింతించుచుండిరి. దర్బారులోని వాడెవడో యింతటి ఆఘా యిత్యమున కొడిగట్టుకొని యున్నాడని తలంచి, యింటి దొంగను యీశ్వరుడైనా పట్టలేడన్న నిశ్చయంపై అందరును యథాప్రకారము కాలము వెళ్లబుచ్చుచుండిరి.

ఒకనాటి రాత్రి విజయుడు మోహవివశుండై పూలబం తిని బిగ్గరగా కాగలించుకొని యథరామృతముగ్రోలి యిరువురి మనంబులంగల యభిలాషందీర స్మరపార వశ్యంబున సము బాహ్యంతర విశేషంబుల గ్రీడించి, యలసి, సొలసి గాఢనిద్రా వశంవదులగుటయు నంతలో మేల్కొని చూచునప్పటికి తెల్ల

వారెను. వేకువజాముననే రాక్షసుడు కిటికీ వద్దకువచ్చి విజయు డింకను రాకుండమిచేవగచి అతని కేదైనా పుష్పద్రవము జరిగి యుండనోపునని తలంచి, వెంటనే హంస నొద్దకువెళ్లి యీసం గతిని వినిపించి అదృశ్యుడయ్యెను. తక్షణమే హంస రాజ మహల్లోకిపోయి ఏమి జరుగునాయని కదంబవృక్షముపై కూర్చుని యుండెను. విజయుడు మేల్కొని చూచునప్పటికి సూర్యోదయ మగుటచే భయముతో గడగడ వణకుచూ పూలబంతిలో యిట్ల నెను. “ప్రాణసఖీ! యిప్పుడేమి చేయుదును. యిప్పుడెట్లు తప్పించుకొని పోగలను?” అనిన పూలబంతి యిట్ల నియె. “రాకుమారా! నీవు చింతింప పనిలేదు. నీ ప్రాణానికి అడ్డంగా నాప్రాణాన్ని అడ్డెదను.” యీ మాటలన్నియు రాకు మారిని మేల్కొలుపటానికై వచ్చియున్న దాసీ విని వెంటనే యీవార్తను దర్బారునకు పంపించినది. రాజభటులు పరుగెత్తుక వచ్చి విజయుణ్ణి బంధించి రాజనొద్దకు గొనితెచ్చిరి. కదంబ వృక్షముపై నున్న హంస దీనినంతను చూచి తమగుడిసెవద్దకు పోయి విక్రమునకీ వార్త నందించెను. తన అన్న ఆపదలో చిక్కుకున్నందుకు విక్రముడు మిగుల దుఃఖించెనుగాని హంస ధైర్యముగా వానితో యిట్లంది. రాకుమారా! భయపడకుము. పూర్వజన్మంబు నాటి సుకృత, దుష్కృతరూపమగు బీజము వృక్షమై ఫలించును. దానిఫలములనే జనుండు భక్షింపుచుం డును. అట్టి పూర్వ కృతమును మోర్చుటకు బ్రహ్మదేవుని కై నను శక్యముకాదు. ఎక్కడ నెవ్వని కెంతెంత యనుభవింప

వలసియుండువో దైవము వారినక్కడకు తీసుకొనిపోయి అనుభవంపచేయును. అట్టిదానివిషయమై చింతింపనేల! మరి యాభగవంతుడేమి చేసినను మేలునకే చేయును గాన యింతటినుండి మీ కష్టాలు గట్టెక్కినవనుకొమ్మని చెప్పినది.

అక్కడ రాజు విజయుణ్ణి చూచి కోపోద్దీపమానసుండై శిరచ్ఛేదము చేయించవలసినదిగా ఆజ్ఞాపించెను. రాజాజ్ఞప్రకారము కసాయివాళ్లు విజయుని యీడ్చుకొని పోవుచుండ పూలబంతి కత్తిని ఝులిపించుకొని ఎదురేగి విజయుని వారి చేతులనుండి విడలించి రాజనొద్దకువచ్చి వానికంటె ముందు తనకే శిరచ్ఛేదము చేయించవలసినదని కోరినది. అందులకు రాజు మిక్కిలి వగచి యిట్లనెను. కుమారీ! నీవెందు కీతనికొరకు ప్రాణత్యాగము చేయబూనుకొంటివి. నిన్నొక చక్కని మానమర్యాదలుగల రాజకుమారునికిచ్చి వివాహమొనర్చెదను. నీవీ తనపైనున్న మనస్సును మార్చుకొనవలసినదని చెప్పగా పూలబంతి యిట్లనెను. తండ్రీ! నే నీతనితప్ప అన్యులను పెండ్లాడదలచుకోలేదు. నే నీతనినే మనసారా ప్రేమించాను. నా అదృష్టమెట్లున్నదో అట్లే జరిగితీరుతుంది. మీరిద్దానిని అంగీకరింపనిష్టపడితే మంచిదే. లేదా నేనీక్షణమందే మీ యెదుటనే నా ప్రాణాన్నర్పించెదనని తన మొలనున్న బాకునుదీసి, పొడుచుకొన బోవునంతలో రాజు ఆమె చేయిపట్టుకొని ఆ బాకును తీసుకొని పరిపరివిధాల ఆశోచించి కుమార్తెపై వాత్సల్యంగలవాడై ఆమె మాటను అంగీకరించి, విజయుణ్ణి సంకల్పముండి

విడిపించి, అతనిని తనప్రక్క నొక గద్దెపై కూర్చుండబెట్టి ప్రేమతో భుజమును తట్టి, స్థితిగతుల నడిగి తెలుసుకొని పరమానంద భరితుడయ్యెను. తన తమ్ముడగు విక్రముడు హంసతో సముద్రపుతొడ్డున గుడిసెలో యున్నట్లు చెప్పినందున రాజు వారిని తోడ్కొని వచ్చుటకై యిరువురు భటులను పంపించెను. తక్షణమే వారు పోయి విజయుని, హంసను తోడ్కొని వచ్చిరి. రాజు విక్రముని కౌగలించుకొని అతనిని మగో ఆననంపై కూర్చుండబెట్టి గౌరవించెను. ఆనాడే రాజు పెండ్లిసన్నాహములు జరిగించవలసినదిగా ఆజ్ఞాపించెను. యింతలో మంత్రి రాజునొద్దకు వచ్చి తన కుమార్తె స్వర్ణలతకు చిన్నరాకుమారుడు విక్రమునితో వివాహం జరిపింపవలసినదనియు, తామందల కంగీకరింపవలసినదనియు కోరెను. అందఱును ఆనందించిరి. ఒక సుముహూర్తమున విజయునికి రాకుమార్తె పూలబంతి తోను, విక్రమునికి మంత్రికుమార్తె స్వర్ణలత తోను మహావైభవోపేతంగా వివాహం జరిగింది.

వివాహం జరిగిన కొలదిదినములకే చక్రదత్తుడు తన రాజ్య సర్వస్వాన్ని తన అల్లుడు విజయుని కప్పగించి విశ్చింతతో కాలం వెళ్ళబుచ్చుచుండెను. విజయ, విక్రములు తమ తమ భార్యలతో సమస్తభోగము లనుభవించుచు దినాల్ని వెళ్ళబుచ్చుచుండిరి. యిక మణిపురాన్ని యేలు న్యాయపింహుని గతి ఏమయిందో చదవండి.

న్యాయసింహమహారాజు పుత్రకోకముచేత దుఃఖించుచు

దృష్టి మాంద్యము గలిగినట్లు ముందే చదివియున్నారు. రాణీ రూపవతికి కూడా ఎంతకాలానికి సంతానప్రాప్తి కలుగకుండుటచే తన మనస్సునందు యిట్లు చింతించదొడంగెను. “ముందు పెనుకలాలోచించక సవతిబిడ్డలను చంపించితినే? మేము చని పోవునప్పుడు దహనక్రియలు జరిగించటానికై నా దిక్కులేనివారమైతిమి. మరణానంతర మీరాజ్యాన్నెవరు పాలించెదరు? నా నంటి పాపిష్టురాలీ లోకమునందు యింకెవరెయైనా వుండునా? మా జీవితశేష మెలాగడుస్తుంది? అని పరిపరివిధాల చింతించి పిచ్చై తినట్లయింది.

విజయ, విక్రములు ఆనందంకోో ఎట్టి చింతా, చీకూ లేకుండా కాలం గడుపుచుండగా ఒకనాడు హంస వారికోో యిట్లంది. రాకుమారులారా! మీతండ్రి మీపై విచారంవల్ల చావుబ్రతుకుల్లో నున్నాడు. మీరిప్పుడతన్ని దర్శించి, వారి నుల్లాసపరచటం మీధర్మమైయున్నది. అని యింకేమేమో చెప్పగా రాకుమారు లిరువురునూ తమ మామగార్ల వద్ద సెలవు పొంది త్వరలో తిరిగి వస్తామని చెప్పి తమతమ భార్యలకోకలిసి హంసకోబాటు రాక్షసమాయచే నిర్మింపబడిన రథముపై నెక్కి బయలుదేరి వాయువేగమనోవేగంబున మణిపురంబును చేరుకొనిరి.

వారు మణిపురమును బ్రవేశించినంతనే పురజనులందరును శత్రురాజులెవరో తమరాజ్యముపై దండెత్తినారని భయపడి రాజునొద్దకు వార్తనంపిరి. యీవార్తను విన్న న్యాయసింహ మహారాజుకూడా బెంగపెట్టుకొనెను. వెంటనే విజయుడు

రథమునగి ప్రజల నందరికీ చేయెత్తి నమస్కరించి “మీరెవరును భయపడకండి. మేమీదేశపు రాజకుమారులమైన విజయ, విక్రములము.” అనగానే పురజనులంతా అత్యాశ్చర్యానికి లోనై యీ వార్తను తిరిగి రాజున కెరిగింప మృతుండగువాడు జీవించిన చందంబున తెప్పరిల్లి ఏరీ ! ఏరీ ! నాకుమారులేరీ ! ఎట్లు వచ్చిరి? అని తడువుకొనుచు రాబోవుచుండ విజయ, విక్రములు తల్లిదండ్రులం జేరి సాష్టాంగముగా ప్రణమిల్లిరి.

తన కుమారు లిరువురు పునర్జీవితమైతరని కనుల నానంద గొప్పములు దొరల, వెంటనే రాజకుమారులను కౌగలించుకొనెను. పురజనులంతా వారిని జూచి మిక్కిలి ఆనందించిరి. అంత విజయ, విక్రము లిరువురును తాము పురమును వీడినది మొదలు ఆనాటివరకు జరిగిన వృత్తాంతంబెల్ల పూసగ్రుచ్చినట్లు తెలిపి దైవమాయ నెవ్వరూ నతిక్రమింపజాలరని సిద్ధాంతపఠించి యెల్లరకు నానందంబు గలుగజేసిరి. రాజు వారు వినిపించిన సంగతులన్నియు విని ఒకవంక తమ కుమారుల కెట్టి దురస్థ కలిగించితిని యని విచారమును, వేరొకవంక తమ కుమారు లిరువురును సుఖముగా తనను కలుసుకున్నందుకు సంతోషమును కలుగ వారి గుణసంపత్తి నభినందించెను. మరియు మంత్రి బుద్ధికుశలతచేతనే తన కుమారులు బ్రతికియుండిరని తెలిసి అతని నెన్నోవిధముల కొనియాడెను. రాణీ రూపవతి సనతివిడ్డలను కౌగలించుకొని “కుమారులారా ! నా మూలము ననే కదా మీరిట్టి యిడుమలపాలైతిరి. నా వంటి పాపాత్ము

రాలికి తగిన శిక్ష మీరే విధించండి.' అని చెప్పగా విజయుడు సవతి తల్లిని యోదార్చి, "తల్లీ ! ఇందు మీ తప్పేమియును లేదు. ఇది మా పూర్వజన్మ కర్మమునకు ఫలము. చేసిన కర్మ మనుభవింపక తీరునా? తొలి జన్మంబున జేసిన పుణ్యంబువలన యీ కర్మఫలవిశేష మెడతెగక వర్తించుచుండగా సుందరభవ నములును, సుందరారామములును, సమస్త దేశపరిపాలనంబును మొదలగునపి యనుభవించబడును. అట్టి పుణ్యకర్మము తీరిపోవు నేని వెంటనే యిదివరకుండిన భోగభాగ్యంబులన్నియు మన్మథ కేళియందు దారముతెగి నలుగెడలు చెదిరిన ముత్యములవలె నశించునని పెద్దలు నుడివిన్నట్లు మా కర్మఫల విశేషముననే అనుభవించితిమి" యనగ, తమ కుమారుల జ్ఞానబోధకు న్యాయసింహుడు మిక్కిలి ఆనందించెను.

ఆ మరునాడే మంత్రిని పిలిచి తన రాజ్యభారాన్ని విజ యుని కప్పగించమని చెప్పెను. గాని విజయుడు తనకింతకు ముందే ఒకచోట రాజ్యము లభించెననియు, యీ రాజ్యాన్ని తమ్ముడు విక్రముని కప్పగించిన తా నానందించెదనని చెప్పగా రాజు యతని యాధార్యమును కొనియాడుతూ వెంటనే మణి పురమును పురజనుల యెదుట విక్రమున కప్పగించెను.

తరువాత వారు రాక్షసుని కోరుకొని వానిసహాయంతో తనతండ్రికి నేత్రదృష్టి సరిగా కలుగునట్లు బాగుచేయించి, ఒక్క-క్షణంలో తిరిగి వచ్చెదమని ఆ రాక్షసునిపై నెక్కి యెక్కడికో బోయిరి. అడవులు, కొండలు, పట్టణాలు క్రిందనుండి మహా

వేగంగా పరుగెత్తుచున్నట్లు వారి కగుపడుచున్నది. ఇలా వెళ్తు వెళ్తు ఒక సదిగట్టైన విడిచిపెట్టబడిన రాణి విద్యావతి శవము దగ్గరకు చేరుకొనిరి. అప్పటివరకా శవము అక్కడే పడివుంది. ఆ శవముపై విక్రముడు తన చిటికెసవేలినుండి రక్తము చిమ్మెను. 'తోడనే విద్యావతి దీర్ఘనిద్రనుండి లేచునట్లు మేల్కొని విజయుని చూచి హా! ప్రాణనాథా! యని అతని పాదాలపై వ్రాలింది. అప్పుడు విజయు డిట్లు చింతించెను. ఆహా! దైన మొక యెంద్రజాలికుండై జనులను తోలుబొమ్మల వలె నాడించును. అది యెరుంగక మానవులు స్వప్రయోజన కారులై సుఖదుఃఖముల నొందుచుందురు. ఊపిరిని విడుచుట కైనా వారికి స్వతంత్రత లేదు. సర్వము దైవాధీనమేకదా అని మనంబునం దలంచుకొని విద్యావతితో కలిసి రాక్షసునిపై నెక్కి కుమారీ విద్యావతి తండ్రిగారి పట్టణమును చేరుకొని రాజు, రాణీలకు తమ కుమార్తె విద్యావతిని చూపించి వారిని ఆనందింపజేసి, అచ్చోట ఒకదినముమాత్రమే యుండి రాజు, రాజు సైన్యము వెంటరాగా తమ నిజరాజ్యానికి చేరుకొనిరి.

పాఠకులారా ! ఎవరు పురాకృతకర్మ మనుభవించవలసి యుండునో వారు నీటియందు జొచ్చినను, మేరుపర్వత మెక్కినను, రణంబున వైరిపరుల గెలిచినను, సమస్తకళల నెరిగినను కర్మవశంబగుటవలన రాబోవునది యైతీరును. ఎవ్వరు పురాకృత పుణ్యముగలవారో వారికి సింహ శాద్దూలాది భీకర వన్యమృగములతో గూడిన యరణ్యమొక మహాసౌందర్యమగు పట్టణము

గాను, శత్రువులందరు మిత్రులుగాను నగుదురు. ఎందువలన బ్రహ్మ సర్వప్రపంచమందు కుమ్మరివాడు కుండలు చేయు రీతిని జీవరాసులను సృజించుచున్నాడో, శ్రీమహావిష్ణువు ఎందుకు వశానతారములెత్తి పెనుకప్టములకు లోనయ్యెనో, శివుడు ఎందుచేత మనిషి పుట్టెను పాత్రగా జేసుకొని భిక్షమెత్తుకొను చుండెనో, సూర్యుడు దేనిచే యొకనిమిషమైనను నిలువక గగన వీధులం దిరుగుచుండెనో, మీరు గ్రహించినారా? యివంతా కర్మమువలననేగాని వేరొండు కాదు. ఇక కథకు వద్దాం.

నాటినుండి విజయుడు చక్రపురమును ఏలుచూ పూల బంతి, విద్యావతి యిరువురు భార్యలతో సమస్తభోగము లనుభవించుచూ ప్రజలను రామరాజ్యమునోలె పాలించుచుండెను.

విక్రముడు మణిపురమును ధర్మంబున నేలుచూ మంత్రి కుమార్తె స్వర్ణలతతో కాపురముచేయుచూ మిక్కిలి చాక చక్రముగానూ, ఆనందముగానూ సుఖింబనుభవించుచూ ప్రజల కెట్టి లోపములు కలుగనీయకుండా మహావైభవముగా పాలించుచుండెను. న్యాయసింహామహారాజు తన భార్య గూపవతితో నిశ్చింతగా తన కుమారుల రాజ్యపాలనంబును పరిశీలించుచూ తా నెరింగిన ధర్మముల బోధిస్తూ, వారలను తప్పమార్గముల బోసీకుండా కసిపెట్టి సమస్తభోగము లనుభవించుచుండెను.

